

HRVATSKI VOJNIK

EUR 2,10 / CAD 3,00 / AUD 3,30 / USA 2,00 / CHF 3,50 / SLO EUR 1,80 / SEK 17,00 / NOK 17,00 / DKK 15,50 / GBP 1,30

ISSN 1330 - 500X
PRINTED IN CROATIA

 0 0 7 1 0
 9 1 7 7 1 3 3 0 5 0 0 0 0 0 3

OBALNA STRAŽA RH

**Za još učinkovitiju brigu o
JADRANSKOM MORU**

RAZGOVOR

časnički namjesnik
Željko Bilić

Dočasnici -
važna karika
obrambenog
sustava

INFORMATIČKA SIGURNOST - RAT INFORMATIČKOG DOBA

HRVATSKI BIATLONAC NA
OLIMPIJSKIM IGRAMA
PRETEČA DANAŠNJEG
BIATLONA - VOJNA PATROLA

ISKUSTVA S BESPILOTNIM
LETJELICAMA (I. DIO)

PREDSTAVLJAMO

Toma VLAŠIĆ

Croatian Defence Industry

Adria-mar Shipbuilding

HS Produkt

U nastojanja da se hrvatskoj obrambenoj industriji omogući uspješan nastup na stranim tržištima uklapa se i novo izdanje SOJI, Odjela hrvatskih vojnih glasila. Riječ je o katalogu *Croatian Defence Industry 2010*, koji je načinjen na engleskom jeziku i svojevrstan je pregled mogućnosti i sposobnosti. Sadrži bazu podataka s 38 hrvatskih tvrtki koje djeluju na području obrambene proizvodnje...

KATALOG HRVATSKE OBRAMBENE INDUSTRIJE ZA 2010.

Ulazak u članstvo NATO-a obilježio je cijeli obrambeni sektor. Taj je događaj znatan doprinos mnogim elementima tog sektora, a među njima i hrvatskoj obrambenoj industriji. Riječ je o grani koja se razvila uglavnom od vremena Domovinskog rata naovamo. Iako je i prije određen broj tvrtki imao proizvode za obrambene i vojne potrebe, tek je Domovinski rat natjerao mnoge proizvođače da svoje znanje, iskustvo i resurse stave u službu obrane domovine i proizvodnje sredstava za potrebe Hrvatske vojske u nastajanju.

Ulazak u NATO znači mnoge nove prilike i za hrvatsku obrambenu industriju. Unutar NATO-a je područje obrambene industrije dobro pokriveno agencijom NAMSA. To je glavna logistička NATO agencija. Osnovana je sa svrhom pružanja logističke potpore NATO članicama, povećanja stupnja spremnosti vojnih snaga, poboljšanja i smanjenja troškova nabave opreme i sredstava putem konsolidiranja narudžbi, transporta, tehničke potpore i drugih zajedničkih poslova koji uključuju: usluge potpore raznim oružanim sustavima, komunikacijske i računalne usluge, usluge u graditeljstvu, logističku potporu u području operacija i sl.

U nastojanja da se hrvatskoj obrambenoj industriji omogući uspješan nastup na stranim tržištima uklapa se i novo izdanje SOJI, Odjela hrvatskih vojnih glasila. Riječ je o katalogu *Croatian Defence Industry 2010*, koji je načinjen na engleskom jeziku i svojevrstan je pregled mogućnosti i sposobnosti. Sadrži bazu podataka s 38 hrvatskih tvrtki koje djeluju na području obrambene proizvodnje. U katalogu su tvrtke složene abecedno, s osnovnim kontakt-podacima i prikazom osnovnih podataka o svakoj tvrtki te kratkim prikazom pojedinih proizvoda.

To je industrijski sektor koji se polagano, ali neprestano razvija. Tvrte se profiliraju, osvajaju nove tehnologije i nude proizvode koji mogu zadovoljiti zahtjeve kupaca.

U katalogu su proizvođači različite obrambene opreme, od odjeće i obuće do složenih simulatora i borbenih sustava. Zadovoljavanje domaćih potreba dokaz je da su mnoge tvrtke spremne svoje proizvode ponuditi i na globalnom tržištu.

Prema procjenama stručnih službi NATO-a, može se očekivati da će NATO-ove investicije u Hrvatskoj iznositi najmanje 40 milijuna eura u idućih pet do deset godina. To je izvrsna prilika i za hrvatske tvrtke koje se bave obrambenom proizvodnjom.

Nadamo se da će ovaj katalog biti koristan svima izvan granica Hrvatske koji žele upoznati hrvatsku obrambenu industriju i uspostaviti kontakte za moguću buduću poslovnu suradnju.

12

Preteča današnjeg biatlona - vojna patrola

Vjerojatno malo ljudi zna, osim dakako onih koji su na bilo koji način uključeni u biatlon, da je preteča današnjeg biatlona bila sportska disciplina poznatija kao vojna patrola, i koja se prvi put kao demonstracijski sport pojavila na Igrama (Chamonix) 1928., 1936. i 1948., a biatlon je na Zimskim igrama od 1960. godine

4

RAZGOVOR
časnički namjesnik
Željko Bilić,
prvi dočasnici OSRH

Dočasnici - važna karika obrambenog sustava

“Na međunarodnim susretima s ponosom ističemo da naši dočasnici sudjeluju u svim fazama obuke: u planiranju, provedbi, ocjenjivanju te na koncu i u prosudbi pojedinačne obuke, jer je to njihova temeljna zadaća”

Naslovnicu snimio Davor KIRIN

Središte za obuku HRM-a organiziralo je i provelo prvi Tečaj za stjecanje statusa ovlaštene osobe Obalne straže RH. Time je Obalna straža dobila na snazi, no i dalje je iznimno važna zajednička suradnja sa svim ostalim subjektima na moru, kako radi učinkovitijeg djelovanja tako i radi uštede resursa...

10

OBALNA STRAŽA RH ZA JOŠ UČINKOVITIJU BRIGU O JADRANSKOM MORU

MORH I OSRH

VOJNA TEHNIKA

MAGAZIN

- 8 **NOVOSTI IZ MORH-a i OSRH-a**
Ministar Vukelić sa zastupnicima američkog Senata
- 9 **URED PREDSJEDNIKA RH**
Oproštajno primanje za izaslanstva MORH-a i GS-a
- 13 **SEMINAR U RACVIAC-u**
Nakon Oslo 2008: Konvencija o kazetnom streljivu
- 14 **KONDICIJSKA PRIPREMA**
Važnost kondicijskog treninga za vojnika
- 16 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Godišnjica pogibije pripadnika OSRH u Novigradu
- 17 **NOVOSTI IZ OSRH-a**
Novi hit i novi spot Klape HRM-a "Sveti Juraj"
- 18 **NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE**
- 22 **VOJNA TEHNIKA**
Informatička sigurnost - rat informatičkog doba
- 27 **ZRAKOPLOVSTVO**
Iskustva s bespilotnim letjelicama (I. dio)
- 29 **VOJNA DOKTRINA**
Promjenjena uloga i zadaća Savezničkog zapovjedništva za transformaciju
- 30 **PODLISTAK**
Bitka kod Kadeša
- 32 **DOMOVINSKI RAT**
"Odluka o prisajedinjenju SAO Krajine Republići Srbiji"
- 33 **DUHOVNOST**
Eto naše korizme!
- 34 **INFORMATOR**
Biblioteka, vremeplov, filmoteka, infokutak
- 35 **IZ ZBIRKI VOJNOG MUZEJA**
16. topnički divizion - Ploče

časnički namjesnik
Željko Bilić,
prvi dočasnik OSRH

DOČASNICI - važna karika

“Na međunarodnim susretima s ponosom ističemo da naši dočasnici sudjeluju u svim fazama obuke: u planiranju, provedbi, ocjenjivanju te na koncu i u prosudbi pojedinačne obuke, jer je to njihova temeljna zadaća”

Prošlo je nekoliko mjeseci otkad je na dužnost prvog dočasnika OSRH imenovan časnički namjesnik Željko Bilić. Bio je to logičan slijed u njegovoj višegodišnjoj dočasnici koj karijeri, tijekom koje je stekao značajna iskustva, kako u OSRH tako i u međunarodnom okruženju.

Kako ocjenjujete mogućnosti razvoja dočasnice karijere u sustavu OSRH te što smatrate da bi u tom pogledu eventualno trebalo mijenjati?

Oružane snage RH su od 1998. počele s izgradnjom sustava rada dočasnika koji počiva na modelima zapadnih zemalja i članica NATO-a, a koji dočasnici pruža mogućnosti za napredovanje i nakon dužnosti zapovjednika desetine, što je težišta dočasnica dužnost u svim vojskama. To znači da karijerni dočasnici, dakle stožerni ili prvi dočasnici, mogu napredovati i na znatno više dužnosti

nego što su to mogli prije. Što se tiče prvih dočasnika, nakon zapovjednika desetine, uz promicanje na više dužnosti, prvog dočasnika voda, satnije ili broda i bojne, što je za većinu dočasnika kruna karijere, promiču se i u činu. Nakon prvog dočasnika bojne moguće je napredovati na najviše dočasnike dužnosti: brigade ili pukovnije, baze, Dočasnice škole te grana, Zapovjedništva za potporu ili HVU-a pa sve do dužnosti prvog dočasnika OS-a. Kada govorimo o stožernim dočasnici, važno je napomenuti da se preinakom sustava izobrazbe i ustrojbenim preinakama otvaraju nove, stožerne dočasnike dužnosti, kojima se i ovim dočasnici pruža mogućnost napredovanja u njihovu funkcionalnom području. Dakle, dočasnici nisu više samo potpora u administrativnom radu stožera, nego obavljaju dočasnici dio posla u svom stožernom području, primjerice personalnom, operativnom

i sl., te se u svom funkcionalnom području i razvijaju. Tako je i u stožerima NATO-a, a volio bih dok sam na ovoj dužnosti postići i to da se stekne predodžba kako je uvijek najviši stožerni dočasnik, u nekom stožernom elementu, odgovoran za skrb o svojim mlađim kolegama, njihovu obuku kao i osiguranje savjetodavne potpore nadređenom časniku u tom pogledu. Dakle, uloga stožernih dočasnika slična je kao i uloga prvih dočasnika u postrojbama, što u konačnici daje potrebnu učinkovitost Dočasničkom zboru OSRH.

A kakva je uloga dočasnika i dočasničkog lanca potpore u našem obrambenom sustavu?

Dočasnik je uvijek odgovoran za pojedinačnu spremnost dočasnika i vojnika. Uvođenje dočasničkog potpornog lanca i stožernih dočasničkih dužnosti pomaže da se stanje pojedinačne spremnosti dovede i održi na razini koju obrambeni sustav od nas zahtijeva. Zato možemo reći da su dužnosti zapovjednika desetine i prvog dočasnika voda jedne od najvažnijih, jer su oni izravno odgovorni za pojedinačnu spremnost svakog

od uspostavljanja dočasničkog lanca potpore dočasnici sudjeluju u svim fazama obučavanja. Na međunarodnim susretima s ponosom ističemo da naši dočasnici sudjeluju u svim fazama obuke: i u planiranju, i u provedbi, i u ocjenjivanju te na kraju i u prosudbi pojedinačne obuke i obuke do razine desetine, jer je to njihova temeljna zadaća.

Ekonomičniji sustav izobrazbe

Sustav dočasničke izobrazbe je revidiran. Što se promjenilo i kakav je učinak tih promjena?

Imao sam sreću da sam 2007., nakon povratka iz misije, preuzeo dužnost prvog dočasnika Dočasničke škole, kada su promjene sustava izobrazbe upravo bile u tijeku. U sljedeće dvije godine mnogo toga se izmjenjeno u sadržaju nastavnih planova i programa, a organizacijske odnosno ustrojbene promjene, učinjene zbog racionalizacije troškova, već su bile dovršene. Tako je od prijašnje četiri nastala jedna Dočasnička škola, koja je trebala udovoljiti potrebama svih sastavnica OS za izobrazbom dočasnika. Temeljni dokument

Dočasnik je uvjek odgovoran za pojedinačnu spremnost dočasnika i vojnika. Uvođenje dočasničkog potpornog lanca i stožernih dočasničkih dužnosti pomaže da se stanje pojedinačne spremnosti dovede i održi na razini koju obrambeni sustav od nas zahtijeva. Zato možemo reći da su dužnosti zapovjednika desetine i prvog dočasnika voda jedne od najvažnijih, jer su oni izravno odgovorni za pojedinačnu spremnost svakog vojnika i dočasnika u svojim postrojbama

obrambenog sustava

vojnika i dočasnika u svojim postrojbama. Uloga dočasnika koji rade na višim dužnostima - na razini bojne, brigade, grane ili na ovoj razini - jest brinuti se i savjetovati nadređenog zapovjednika, u mom slučaju načelnika Glavnog stožera, o svim pitanjima vezanima uz dočasnike i vojnike, primjerice profesionalnog razvoja, pojedinačne obuke, sustava dočasničke izobrazbe i sl. Naravno da u ovim područjima prvi dočasnici usko surađuju i sa svim drugim čimbenicima koji su u svom funkcionalnom području najodgovorniji za pojedinu od navedenih područja. Dakle, na nižim razinama potrebno je izgraditi profesionalnog, obučenog i spremnog dočasnika – vođu, a na višim razinama prepoznati najkompetentnije dočasne koji imaju dovoljno iskustva, znanja i izgrađenu osobnost da mogu pomoći u predlaganju najboljih rješenja za razvoj Dočasničkog zbora. Možemo reći da

Časnički namjesnik Željko Bilić u vojni sustav ušao je 6. kolovoza 1991. kao dragovljac Domovinskog rata, i to u 106. pričuvnu brigadu HV-a. Kao pripadnik te brigade tijekom rata bio je u Osijeku i okolici, a od 1993. pa sve do 2003. u 201. brigadi PZO-a, koja je provodila obuku s ročnom vojskom. Bio je i prvi dočasnik 201. brigade, a s te dužnosti upućen je na školovanje u SAD (US Airforce Senior NCO Academy). U SAD-u je pohađao i naprednu školu za engleski jezik te stekao uvjet za promicanje u čin časničkog namjesnika. Do rujna 2007. bio je prvi dočasnik 3. korpusa HKoV-a, a tijekom 2006. sudjelovao je u misiji ISAF kao mentor Afganistske vojske za razinu korpusa u Područnom zapovjedništvu Sjever. Potkraj 2007. postao je prvi dočasnik Dočasnicike škole, a točno dvije godine poslije, 1. listopada 2009., imenovan je na sadašnju dužnost.

koji je dao odgovor o modelu sustava izobrazbe u ovim promijenjenim okolnostima, pa tako i dočasnicike izobrazbe, bio je Koncept izobrazbe za potrebe OS-a. Modularni pristup u vojnoj izborazbi jest bit ovoga novog modela. I na temeljnoj i na naprednoj dočasnicičkoj izobrazbi za sve grane provodi se zajednički dio izobrazbe u DŠ, a potom slijede specijalistički moduli, koji se izvode uz suradnju rodovskih ili specijaliziranih postrojbi na njihovim lokacijama. U revidiranju i optimiziranju sadržaja NPP-ova nastojali smo postići ravnotežu između potrebe škole da što više ponudi polaznicima i njihovih postrojbi da što prije na svojim dužnostima mogu primijeniti naučeno. Sadašnji sustav izobrazbe nastoji na ekonomičan način ponuditi polaznicima potrebno znanje i vještine, ne zanemarujući potrebu za izgradnjom osobnosti, za rad na različitim razinama dočasnicičkih dužnosti, no i najbolja izobrazba mora biti nadopunjena operativnim radom, kao i samousavršavanjem za izgradnju cijelovitog dočasnika.

Rezultat inovacije nastavnih planova i programa na tragu primjene Koncepta izobrazbe za potrebe OSRH ogleda se i u raznim tečajevima. Kakve su povratne informacije?

Sustav dočasnicičke izobrazbe u OSRH čine četiri razine, od kojih se prva provodi u granama (Tečaj za razvoj temeljnih sposobnosti vođenja - jedna od ključnih stepenica na karijernom putu vojnika, budućih dočasnika), a sljedeće tri razine (temeljna, napredna i visoka dočasnicička izobrazba) u sklopu HVU-a u Dočasnicičkoj školi. Tijekom revidiranja NPP-a pokrenuti su i neki novi tečajevi radi još djelotvornije priprave dočasnika za rad na njihovim dužnostima: za instruktore, više instruktore, stožerne dočasnice te prve dočasnice vodova i satnija. Prema povratnim informacijama, uvođenje tečajeva je razvoj sustava izobrazbe u pravom smjeru jer nudi potrebno dodatno funkcionalno osposobljavanje dočasnika. No, i ubuduće će se ponuda tečajeva revidirati i unaprediti, bilo preinakama postojećih, uvođenjem novih ili prilagodbom postojećih za rad i na engleskom jeziku. Iz rada u međunarodnom okruženju vidljivo je da su hrvatski dočasnici izrazito osjetljivi na okružje u kojem rade, na kulturološke i religijske razlike, te da se znaju prilagoditi različitim uvjetima i od-

govoriti na promjene situacije, kako u odnosu prema kolegama iz drugih zemalja tako i u kontaktu s lokalnim stanovništvom.

Mnogi dočasnici većinu radnog vremena provode u uredima pa je Kamp dočasnika izvrsna prilika da "okuse" i terenski rad.

Tabor se provodi jednom mjesečno u trajanju od 12 dana, a na njemu sudjeluje 60-ak dočasnika iz svih sastavnica OS-a. To je prilika da svi dočasnici, svake tri do četiri godine, osježe temeljna dočasnicička znanja u terenskim uvjetima, unaprijede fizičku spremnost i osposobljenost u nekim specifičnim vojnim vještinama poput gađanja ili topografije, da se pomogne i standardizaciji izvedbe pojedinih zadaća, ali i da se dočasnici upoznaju s kolegama iz svih postrojbi OSRH.

Kako danas funkcioniра Dočasnicički zbor?

Dočasnicički zbor obuhvaća sve pripadnike OSRH koji imaju dočasnicičke dužnosti. Svaki pripadnik radi u sklopu svojih mjerodavnosti i propisanih dužnosti, uz zapovijedi i smjernice nadređenih. U tome važnu ulogu ima i dočasnicički potporni lanac kao dodatni lanac vođenja koji služi bržem protoku obavijesti, ali i usmjeravanju djelovanja Dočasnicičkog zbora. Dočasnicički zbor jednom godišnje organizira konferenciju na kojoj analiziramo što smo napravili u protekloj godini i planiramo aktivnosti za iduću.

Prepoznati smo kao kvalitetni i pouzdani partneri

Kakva je međunarodna suradnja hrvatskih dočasnika?

U međunarodnim aktivnostima nastojimo dati svoj puni doprinos, ali i prikupiti iskustva i primijeniti dobra rješenja i kod nas. U sklopu međudočasnicičke suradnje nastojimo biti aktivni sudionici procesa koji se odvijaju u našoj regiji i u NATO savezu. Dočasnicički lanac potpore je već četvrtu godinu nositelj organizacije Međunarodnog tabora dočasnika, na kojem uz dočasnike iz Hrvatske sudjeluju i kolege iz zemalja regije, pa i šire. Članica smo Međunarodnog foruma dočasnicičkih zborova zemalja srednje i jugoistočne Europe. To je nova inicijativa, nastala prošle godine radi suradnje i razmjene iskustava u radu dočasnicičkih zborova. S ponosom ističem da je Visoka dočasnicička izobrazba u Hrvatskoj, jedina takva u europskom krugu zemalja, prepoznata kao središte za tu

vrstu izobrazbe u široj regiji te već sedam godina imamo strane polaznike iz zemalja okruženja. Važno je spomenuti da smo izvrsno suradivali i sa združenim zapovjedništvima NATO-a, koji su nam u nekoliko navrata slali svoje pokretne obučne timove te pripremali naše pripadnike za rad u NATO tijelima i stožerima.

Koliko je dočasnika OSRH angažirano u radu zapovjednih struktura NATO-a?

Trenutačno je na dužnostima u sklopu naših vojnih predstavništava raspoređeno šest dočasnika i još pet u drugim tijelima. No, otkako je Hrvatska postala članica NATO-a pripremamo se za dvanaest novih dužnosti, za koje smo se najprije morali izboriti te potom odabrati najbolje kandidate. Priprema dočasnika za te dužnosti ovogodišnji nam je prioritet, a očekujemo da ćemo u budućnosti biti još više angažirani te stoga i tečajeve usmjeravamo na sve konkretnije pripreme za te dužnosti.

Hrvatska prima brojne po-hvale i zahvale za sudjelovanje pripadnika OSRH u mirovnim operacijama diljem svijeta. Kakav je doprinos dočasnika u toj sve značajnijoj i obi-mnijoj zadaći naših Oružanih snaga?

Govoreći na temelju osobnog iskustva u sastavu korpusnog višenacionalnog mentor-skog obučnog tima u misiji ISAF, u kojem Hrvatska sudjeluje s po dva dočasnika od 2006., mogu zaključiti da smo prepoznati kao kvalitetni i pouzdani partneri i mentori. Tijekom mog boravka u Afganistanu, i drugi mentorski timovi su najavili da će tražiti veću potporu naših dočasnika, napose iz zemalja koje nemaju razvijen dočasnički zbor, poput nordijskih zemalja. Zapravo, u suvremenim vojnim operacijama kao odgovor, na asimetrične ugroze često sudjeluju uglavnom male postrojbe u kojima su dočasnici u prvom planu i jedan od stupova djelovanja. U tim uvjetima ne samo što dočasnici moraju imati nova znanja i vještine, nego i sposobnost samostalne prosudbe i donošenja brze odluke na licu mesta. Upravo ovi novi

zahtjevi pružaju dodatni motiv za daljnji rad, napredovanje i usavršavanje hrvatskih dočasnika. Uvjeren sam da će i u ovim uvjetima hrvatski Dočasnički zbor, kojem sam na čelu, potvrditi svoju prepoznatljivu značajku kralježnice Hrvatske vojske. ■

Trenutačno je na dužnostima u sklopu naših vojnih predstavništava raspoređeno šest dočasnika i još pet u drugim tijelima. No, otkako je Hrvatska postala članica NATO-a pripremamo se za dvanaest novih dužnosti, za koje smo se najprije morali izboriti te potom odabrati najbolje kandidate

Ministar Vukelić sa zastupnicima američkog Senata

Ministar obrane Branko Vukelić i ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković sudjelovali su 15. veljače na radnom ručku sa zastupnicima Senata SAD, Jeanneom Shaheenom i Georgeom Voinovichem, te veleposlanikom u RH Jamesom Foleyem.

Tijekom susreta razmijenjena su mišljenja o aktualnom stanju bilateralnih odnosa Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država, o suradnji dviju država u mirovnim misijama Ujedinjenih naroda i u misiji ISAF u Afganistanu te o trenutačnoj političko-sigurnosnoj situaciji u regiji jugoistočne Europe.

Ministri Vukelić i Jandroković zahvalili su senatorima Shaheenu i Voinovichu na pomoći pruženoj Republici Hrvatskoj tijekom pregovaranja za članstvo u Sjevernoatlantskom savezu te na potpori na putu prema punopravnom članstvu u Europskoj uniji. Tijekom razgovora o stanju u regiji jugoistočne Europe, napomenuli su da se Republika Hrvatska, kao predvodnik i zemlja model u regiji, zalaže za daljnje jačanje odnosa sa susjednim državama te davanje aktivnog doprinosa regionalnoj suradnji, uz pružanje snažne potpore integraciji zemalja jugoistočne Europe u Europsku uniju i NATO.

OJI

Francuski veleposlanik odlikovao pripadnika OSRH

U zagrebačkoj rezidenciji veleposlanika Republike Francuske, 11. veljače, prilikom dodjele francuskog odličja Viteza nacionalnog reda za zasluge pukovniku Olivieru Rouanetu, vojnom izaslaniku Republike Francuske u Hrvatskoj, odlikovan je i pripadnik Oružanih snaga RH pukovnik Dražen Smiljanić.

Pukovnik Smiljanić iz GSOSRH/J5 bivši je polaznik francuske ratne škole, kojem je Medaљu nacionalne obrane – srebrnog reda uručio francuski veleposlanik u RH, Jérôme Pasquier. Na svečanosti su, između ostalih, bili načelnik SMOS-a Davor Ćutić, načelnik Uprave za planiranje GSOSRH general-bojnik Dragutin Repinc, zamjenik zapovjednika HRZ-a i PZO-a brigadni general Dražen Šćuri te drugi bivši po-

laznici francuske ratne škole. Francuski veleposlanik izrazio je zadovoljstvo radom pukovnika Smiljanića na Collège interarmées de défense, francuskom ekvivalentu Ratne škole HVU-a, te je izjavio da to ne podrazumijeva samo izvrsno vladanje francuskim jezikom nego i odličnu razinu znanja i sposobnosti analize.

Pukovnik Smiljanić izrazio je zadovoljstvo što je završio francusku ratnu školu te naglasio da su mu znanja i iskustva stečena tijekom izobrazbe u Francuskoj od iznimne koristi za obnašanje dužnosti u GSOSRH. Isto tako, naglasio je, koristio je svaku službenu priliku kako bi u svom djelokrugu rada pridonio održavanju i unapređenju suradnje između ministarstava obrane Republike Francuske i Republike Hrvatske.

OJI

Danska donacija opreme za Operativno središte Zadar

U prosincu prošle godine danski vojni izaslanik pukovnik Soren Knudsen i zapovjednik HRZ i PZO general-bojnik Vlado Bagarić potpisali su Protokol o donaciji novčanih sredstava, a ovih je dana, u postrojbi 93. zrakoplovne baze u vojarni "Zemunik", oprema što je pristigla za potrebe Operativnog središta Zadar ugrađena i stavljenja u funkciju. Riječ je o opremi i sredstvima kojima zrakoplovna baza dobiva suvremeno opremljeni kompleks Operativnog središta, a vrijednost donacije OS Kraljevine Danske iznosio oko 80.000,00 eura.

Uz povećanje operativnosti i komunikacije s nadređenim zapovjedništвимa, novouređeno središte posebno će doći

do izražaja u organizaciji i provedbi različitih međunarodnih vojnih vježbi, te suradnji s oružanim snagama partnerskih zemalja u sklopu provedbe misije Host Nation Support.

Među prvim posjetiteljima novouređenog Operativnog središta bili su predstavnici danske Pilotske škole na čelu s pukovnikom Fritsom Schmidtom Rasmussenom, koji su u radnom i stručnom posjetu postrojbama HRZ i PZO smještenima u vojarni "Zemunik": 93. zrakoplovnoj bazi i Središtu za obuhvat HRZ i PZO "Rudolf Perešin".

M. KARAČIĆ

URED PREDSJEDNIKA RH

Priredio Željko STIPANOVIĆ, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

OPROŠTAJNO PRIMANJE za izaslanstva MORH-a i GS-a

Neposredno prije oproštajnog primanja Predsjednik se susreo s ministrom obrane i načelnikom Glavnog stožera, koji su ga izvijestili o stanju u Oružanim snagama, te je slijedom dobivenih informacija s tog sastanka, obraćajući se izaslanstvima, ocijenio da je, unatoč mnogim nagađanjima koja su se pojavila u javnosti, stanje u Oružanim snagama zadovoljavajuće te da su u deset godina njegova mandata u njima provedene teške i bolne reforme.

“Zajednički smo preuzezeli aktivnu ulogu u naporima za transformaciju hrvatskog obrambenog sustava”, rekao je predsjednik Mesić. “U navedenoj ulozi sudjelovao sam zajedno s vama u definiranju dalnjeg razvoja Hrvatske vojske, u njezinoj transformaciji iz masovne vojske, stvorene u Domovinskom ratu, prema manjoj i profesionaliziranoj vojnoj organizaciji s kojom će Republika Hrvatska biti sposobna ući u članstvo NATO saveza i uključiti se u razvoj i provedbu obrambene politike Europske unije”.

“U početku mandata, moram priznati, nije bilo lako”, rekao je, dodajući kako danas priznaje da se previše vremena potrošilo na utvrđivanje ustavnih i zakonskih ovlasti predsjednika Republike i vrhovnog zapovjednika. “U navedenom razdoblju, mogu reći bez lažne skromnosti, postignuti su značajni rezultati u transformaciji Oružanih snaga”, rekao je predsjednik Mesić, posebice ističući smanjenje broja pripadnika naslijedenog iz doba Domovinskog rata i neposrednog porača, njihovo zbrinjavanje koje nije izazvalo socijalne nemire, restrukturiranje vojne strukture, uključenje u mirovne misije NATO saveza i UN-a te ulazak u NATO savez u travnju prošle godine.

Predsjednik je podsjetio da “bez depolitizacije vojske ne bi bilo moguće provesti reforme koje su na kraju dovele do

transformacije obrambenog sustava”. Dodao je kako njegova odluka o prestanku djelatne vojne službe za generale koji su se počeli baviti politikom na početku mandata nije bila laka, ali je bila nužna. “Bio je to korak koji sam morao poduzeti kako bih stabilizirao sustav.”

“No, premda je ulazak u NATO savez kao kruna uspjeha pokazao da su reforme dale rezultata, ovaj proces našim ulaskom u Sjevernoatlantski savez nije završen istaknuo je Predsjednik i nastavio: “Zapravo, sada je otvorena nova faza transformacije našeg obrambenog sektora. Svjedoci smo da je i sam NATO savez u procesu promjena, koje ga trebaju osposobiti da u suradnji s Europskom unijom u idućih nekoliko desetljeća sudjeluje u stabilizaciji susjedstva europskog kontinenta. Oružane snage Republike Hrvatske trebaju se prilagođavati i svim tehnološkim promjenama i novim načinima očuvanja mira. S obzirom na smanjeni udio obrambenog proračuna, ne samo kod nas nego i u većini drugih zemalja, Predsjednik je istaknuo kojim bi razvojnim pravcem u takvim okolnostima trebale nastaviti Oružane snage: “S obzirom na to da će se programi tehnološke modernizacije u sadašnjim okolnostima neizbjegno usporiti, kao ključni cilj u idućih nekoliko godina treba postaviti ubrzavanje procesa pune profesionalizacije, jasno definiranje strategije, doktrine i zadaća Oružanih snaga, razvoj sustava školovanja, razvoj sustava upravljanja osobljem, te osiguravanje radnog i životnog standarda profesionalnog sastava Oružanih snaga.”

Predsjedniku su na dosadašnjem radu i njegovu doprinisu razvoju Oružanih snaga RH zahvalili ministar obrane Branko Vukelić i načelnik Glavnog stožera general Josip Lukić. ■

OBALNA STRAŽA RH

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

Središte za obuku Hrvatske ratne mornarice organiziralo je i provedlo prvi Tečaj za stjecanje statusa ovlaštene osobe Obalne straže RH, sa svrhom osposobljavanja polaznika za uspješnu provedbu poslova i zadaća Obalne straže te pružanje potpore drugim mjerodavnim tijelima državne uprave u provođenju zakona i propisa iz njihova djelokruga.

Tečaj je proveden na temelju Pravilnika o načinu stjecanja statusa ovlaštene osobe Obalne straže, što ga je donio ministar obrane u skladu sa Zakonom o Obalnoj straži RH, koji je stupio na snagu 1. studenoga 2007. Održan je u Splitu od 19. listopada do 18. prosinca 2009., a pohađalo ga je 25 polaznika, od kojih je 20 pripadnika Obalne straže. Kako nam je rekao načelnik Odjela za doktrinu i obuku u Središtu za obuku HRM-a brigadir Tomislav Jukić, mr. sc., to su uglavnom zapovjednici brodova i njihovi zamjenici te voditelji brodskih odjela i prvi dočasnici, koji imaju odgovarajuću civilnu naobrazbu iz područja pomorstva. Uz polaznike,

brigadir Jukić posebno je istaknuo sudjelovanje uglednih predavača i kompetentnih stručnjaka, priznatih ne samo u Hrvatskoj nego i u inozemstvu.

Tečaj traje devet tjedana odnosno 311 nastavnih sati, a sastoji se od teorijskog i praktičnog dijela te sadrži nekoliko programskih cjelina kao što su: međunarodne konvencije, zakonski i podzakonski propisi koji uređuju pravo mora, pomorsko pravo i ovlasti Obalne straže kao jedna cjelina; zatim zakonski i podzakonski propisi kojima se uređuju ovlasti i postupanje ovlaštenih osoba prema počiniteljima prekršajnih i kaznenih djela te potom osposobljavanje i uvježbavanje za pravilnu i učinkovitu primjenu standardnih operativnih postupaka u izvršenju zadaća Obalne straže. Svi polaznici uspješno su završili tečaj i osposobljeni su za provođenje temeljnih poslova i zadaća Obalne straže u pogledu zaštite suverenih prava i provedbu jurisdikcije RH

u zaštićenom ekološko-ribolovnom i epi-kontinentalnom pojusu te na otvorenome moru, dok su u teritorijalnome moru i unutarnjim morskim vodama RH osposobljeni za pružanje potpore drugim mjerodavnim tijelima državne uprave u provođenju zakona i drugih propisa iz njihova djelokruga u skladu s odredbama Zakona o Obalnoj straži, objasnila nam je pukovnica Meri Kekez-Ušlebrka. Ta je diplomirana pravnica, voditeljica Odsjeka za pravne poslove u Obalnoj straži, bila angažirana na izradi

Središte za obuku HRM-a organiziralo je i provedlo prvi Tečaj za stjecanje statusa ovlaštene osobe Obalne straže RH. Time je Obalna straža dobila na snazi, no i dalje je iznimno važna zajednička suradnja sa svim ostalim subjektima na moru, kako radi učinkovitijeg djelovanja tako i radi uštede resursa...

Za još učinkovitiju brigu o

zakonske regulative, dakle svih zakona i pravilnika te podzakonskih akata vezanih uz Obalnu stražu. Istaknula je da su svi zakoni i akti usuglašeni s ministarstvima koji djeluju na moru i obuhvaćeni su Zakonom o moru. Također nam je objasnila da su ovim tečajem polaznici Obalne straže stekli ovlasti koje im omogućavaju samostalno djelovanje na moru u slučaju počinjenja prekršaja ili osnovane sumnje, dok su prije mogli intervenirati isključivo u nazočnosti djelatnika MUP-a. Time je Obalna straža dobila na snazi, no i dalje je iznimno važna suradnja sa svim ostalim subjektima na moru, kako radi učinkovitijeg djelovanja tako i radi uštede resursa. Pripadnici Obalne straže tako i dalje svakodnevno dežuraju zajedno s pripadnicima MUP-a te dogovaraju i usklađuju djelovanje na moru. Osim certifikata, koji su dobili svi polaznici tečaja, pripadnici Obalne straže kao dokaz stecenih ovlasti dobit će značku i iskaznicu, koju im je potpisao zapovjednik Obalne straže kontraadmiral Zdravko Kardum.

Na Tečaju je, uz 25 polaznika, sudjelovalo i 27 istaknutih predavača i vrhunskih stručnjaka iz područja pomorskog prava, među kojima je 13 doktora i magistara znanosti, a uz djelatne i umirovljene visoke časnike HRM-a bili su predstavnici više fakulteta i ministarstava te drugih institucija vezanih uz more i pomorstvo

Zapovjednik HRM-a kontraadmiral Ante Urlić pohvalio je djelatnike Središta za obuku HRM-a za organizaciju i provedbu tečaja te izrazio zahvalnost svim predavačima. Također, izrazio je nadu da će se takav tečaj provoditi i za druga državna tijela koja rade na moru kako bi međuresorna suradnja bila još učinkovitija, a

sve to radi što bolje brige o Jadranskom moru, našem najvećem resursu, zaključio je kontraadmiral Urlić, dodavši: "S ovim tečajem priča o Obalnoj straži dobiva svojevrsni happyend". Drugi takav tečaj počinje već u ožujku. Očekuje se 30-ak polaznika, pripadnika Obalne straže, a nadaju se i odazivu istih predavača. ■

JADRANSKOM MORU

Priredio Željko STIPANOVIĆ

Vjerojatno malo ljudi zna, osim dakako onih koji su na bilo koji način uključeni u biatlon, da je preteča današnjeg biatlona bila sportska disciplina poznatija kao vojna patrola, i koja se prvi put kao demonstracijski sport pojavila na Igrama (Chamonix) 1928., 1936. i 1948., a biatlon je na Zimskim igrama od 1960. godine

Preteča današnjeg biatlona - VOJNA PATROLA

Još uvijek zaneseni osvojenom brončanom medaljom u biatlonu hrvatskog olimpijca Jakova Faka, koji je na Zimske olimpijske igre u Vancouver otputovao među prvim hrvatskim sportašima i nosio na svečanom otvaranju hrvatsku zastavu, vjerojatno nemamo pravu predodžbu o kakvoj je sportskoj disciplini riječ (osim da je riječ o zimskom sportu).

Osvajač brončane medalje na Svjetskom biatlonskom prvenstvu koje je prošle godine održano u južnokorejskom Pyeongchangu, Jakov Fak za mnoge je tada bio više od senzacije, no osvojenim brončanim odličjem na Olimpijskim igrama i više je nego potvrdio svoju kvalitetu. Unatoč stalnim primjedbama da se premalo ulaze u biatlon, predsjednik Hrvatskog biatlonskog saveza i zapovjednik Bojne za specijalna djelovanja brigadir Nikola Županić netom po završetku Svjetskog prvenstva prošle godine rekao je da to baš i nije tako:

"U mjestu iz kojega je Jakov, Mrkoplju,

gradi se biatlonski centar pa će se uvjeti za naše talentirane natjecatelje uvelike popraviti", smatra Županić i dodaje da djeca u dobi od osam godina mogu početi vježbati gađanje zračnom puškom, dok biatlonsku pušku mogu uzeti u ruke tek u dobi od 14 godina. "Do tada treniraju samo skijaško trčanje", kaže Županić i ističe: "Savez je osnovan prije samo pet godina. Osim Jakova Faka, u natjecanjima Svjetskog kupa nastupaju još i četiri naše seniorke, a biatlonom se ukupno bavi 60 natjecatelja iz šest klubova, i većinom je riječ o mlađim dobnim kategorijama."

Dvije vještine

Biatlon je sport koji se sastoji od dvije vještine, skijaškog trčanja i gađanja iz puške, a natjecatelji svoju vještinu i spremnost pokazuju u šest disciplina: pojedinačno

natjecanje, sprint, dohvatna vožnja, skupni start, štafeta i mješovita štafeta. Naš jedini biatlonac na Igrama Jakov Fak osim brončane medalje osvojene u sprintu na deset kilometara teoretski može na ovim igrama osvojiti čak četiri medalje. U dohvatnoj vožnji biatlonci počinju utrku po plasmanu iz sprinta. Dakle, natjecatelj kreće s toliko vremenskog zaostatka za prvim s koliko je u sprintu kasnio na cilju. U ovoj disciplini dužina staze je 12,5 km za muškarce, a gada se četiri puta, od čega prva dva ležeći, a zadnja dva stojeći. U slučaju promašaja, za svaki krug trči se dodatnih 150 metara u kaznenom krugu. U najstarijoj disciplini biatlona, pojedinačnoj utrci na 20 km, nastupit će i naš predstavnik, a pravila u toj disciplini određuju da se promašaj u gađanju ne kažnjava dodatnim krugovima nego se ukupnom rezultatu pridodaje "kazneno" vrijeme. Hrvatski biatlonac Jakov Fak nastupit će još u disciplini skupnog starta. ■

Do 1977. godine upotrebljavale su se puške velikog kalibra, a od 1978. godine upotrebljava se malokalibarsko oružje, čija je težina između 3,5 i 6 kg, a streljivo ima kalibar 5,62 mm

SEMINAR U RACVIAC-u

Napisala i snimila **Marija ČIČAK**

Na seminaru je bilo 26 sudionika, predstavnika 20-ak različitih zemalja i međunarodnih organizacija, specijalista iz područja kazetnog streljiva, kako bi se detaljnije upoznali sa sadržajem i prirodom Konvencije kao i s raznim aspektima problematike kazetnog streljiva. Seminar je poslužio i kao forum za raspravu o sigurnosnim aspektima i zaštiti ljudskih života u kontekstu razoružanja i humanitarnog prava

Nakon Oslo 2008: Konvencija o kazetnom streljivu

U RACVIAC-u, Središtu za sigurnosnu suradnju, u suorganizaciji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija RH,

od 9. do 11. veljače održan je međunarodni seminar "Nakon Oslo 2008: Konvencija o kazetnom streljivu".

Seminar je druga po redu aktivnost koju su zajednički organizirali Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija RH i RACVIAC - Središte za sigurnosnu suradnju, a prva aktivnost na tu temu nakon potpisivanja Konvencije o kazetnom streljivu u Oslu 2008. godine.

Na seminaru je bilo 26 sudionika, predstavnika 20-ak različitih zemalja i međunarodnih organizacija, specijalista iz područja kazetnog streljiva, kako bi se detaljnije upoznali sa sadržajem i prirodom Konvencije kao i s raznim aspektima problematike kazetnog streljiva.

Seminar je poslužio i kao forum za raspravu o sigurnosnim aspektima i zaštiti ljudskih života u kontekstu razoružanja i humanitarnog prava.

Nakon riječi dobrodošlice zamjenika direktora RACVIAC-a, brigadira Željka Cepanca, seminar je otvorio dr. sc. Davor Božinović, državni tajnik za politička pitanja u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija RH.

U uvodnom govoru državni tajnik Božinović istaknuo je da Republika Hrvatska, kao jedna od prvih potpisnica konvencije, snažno podupire konvenciju, usmjerenu ponajprije na zaštitu civila u oružanim sukobima, rekavši kako je Hrvatska to i dokazala ratifikacijom Konvencije šest mjeseci od njezina potpisivanja.

O potrebi uništenja kazetnog streljiva na seminaru je govorio i Pjer Šimunović, državni tajnik u Ministarstvu obrane RH, a cijelim seminarem moderirala je dr. sc. Dijana Pleština, savjetnica ministra vanjskih poslova za razminiranje.

Stručnjaci za kazetno streljivo upoznali su sudionike s opasnostima kazetnog streljiva, vrstama i načinima uporabe, ali i s problemima koje ono predstavlja za razminiranje određenog područja, posebice u zemljama koje su bile zahvaćene ratnim sukobima i razaranjima.

Konvenciju o kazetnom streljivu inicijalno su potpisale 94 zemlje na sastanku u Oslu 3. i 4. prosinca 2008., a četiri zemlje su je odmah potom i ratificirale.

Republika Hrvatska postala je 15. država koja je predala nacionalnu ispravu o ratifikaciji Konvencije o kazetnom streljivu glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. Do danas je 27 zemalja predalo dokumente o ratifikaciji, a potpisale su je 104 zemlje. Kako bi Konvencija stupila na snagu, potrebno je da ju ratificira najmanje 30 zemalja.

Na seminaru je više puta istaknuta važnost ove konvencije, koja je, uz tzv. Otawsku konvenciju, usmjerena ponajprije na zaštitu ljudskih života. Konvencija o kazetnom streljivu, za razliku od nekih drugih konvencija koje se bave problematikom zaštite ljudskih prava i života, otišla je korak dalje: ne štiti samo čovjeka pojedinca nego cijelu zajednicu, odnosno područje. Ona vrlo precizno definira pojам žrtve, detaljno razrađuje "paket" pomoći žrtvama kazetnog streljiva kao i prava i obveze zemalja potpisnica.

Ni ova konvencija ne nudi gotova rješenja niti u cijelosti pruža sve odgovore, ali ona je do sada, kako je istaknula savjetnica Pleština, "najbolji omjer između željenog i mogućeg", u cilju zaštite ljudskih života i pomoći žrtvama kazetnog streljiva. ■

KONDICIJSKA PRIPREMA

Kristian DRUŽETA

U ovom članku te nastavcima koji će slijediti upoznat ćemo se s pojmom i strukturu kondicijske pripreme, postupcima i važnošću dijagnostike kondicijskih sposobnosti. Objasnit ćemo što su to motoričke sposobnosti, važnosti funkcionalnih sposobnosti, kakav je utjecaj kondicijske pripreme na zdravstveni status i prevenciju ozljedi- vanja i drugo

Kondicijska priprema je sveobuhvatan i složen proces unapređenja funkcionalnih i motoričkih sposobnosti, morfoloških značajki, zdravstvenog statusa i za tu svrhu potrebnih motoričkih znanja.

Saj stajališta oružanih snaga, odnosno vojnika, kao temeljnog predstavnika pokazatelja spremnosti oružanog sustava, dobra kondicijska pripremljenost je osnova na koju se nadogradjuju temeljne i specijalističke vještine i znanja. Za borbenu spremnost oružanih snaga, borbena obuka ima strategijsko značenje. Takva obuka zahtijeva iznimna fizička opterećenja. Praktična iskustva i znanstvena istraživanja pokazuju da kondicijska spremnost utječe na djelotvornost vojnika na bojištu. Stupanj motoričke i funkcionalne sposobnosti izravno utječe na razinu obučenosti bez obzira na vojnu specijalnost. Unatoč tehnološkim dostignućima i njihovim primjenama u vojne svrhe, ljudski čimbenik, vojnik, sa svojim sposobnostima ostao je temelj vojske i njezine uspješnosti.

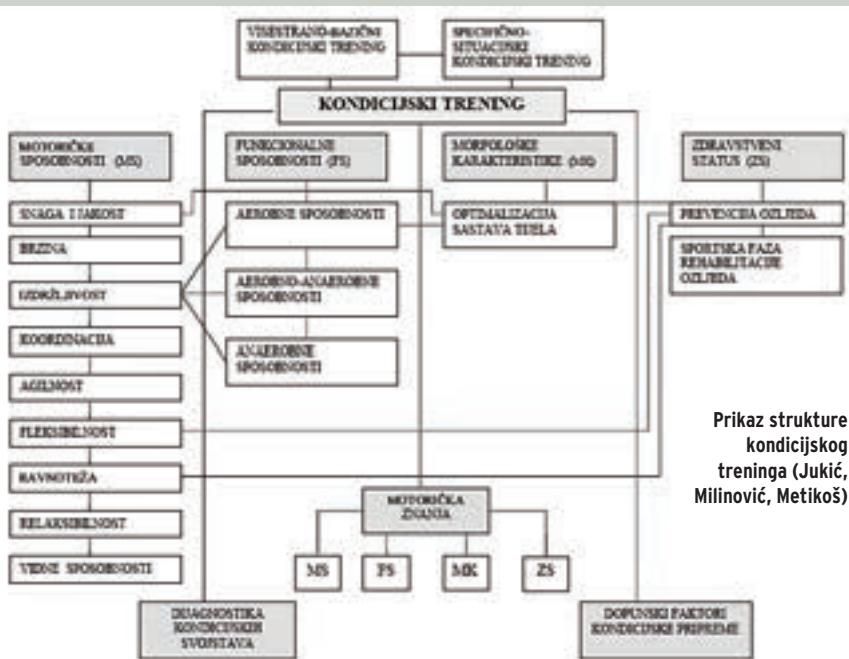
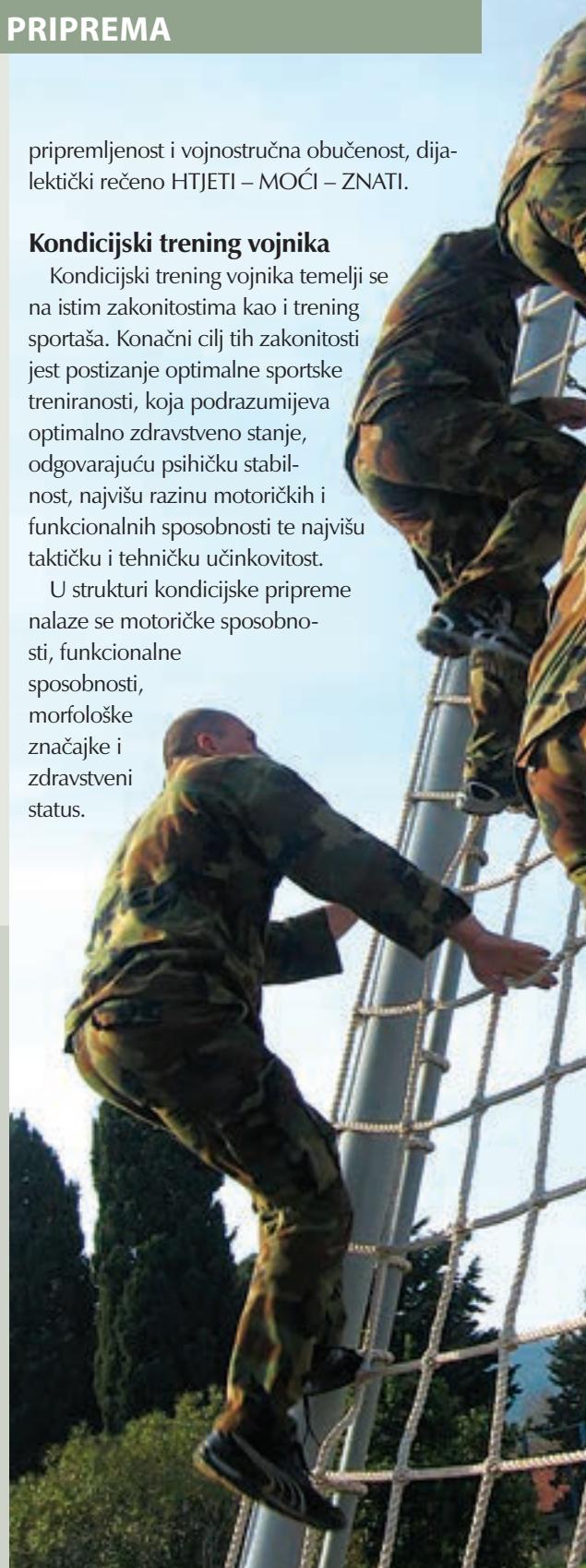
Vojnu obuku, odnosno pripremljenost vojnika, možemo ocijeniti s tri pokazatelja: voljno – moralne osobine i pripremljenost, kondicijska

pripremljenost i vojnostručna obučenost, dijalektički rečeno HTJETI – MOĆI – ZNATI.

Kondicijski trening vojnika

Kondicijski trening vojnika temelji se na istim zakonitostima kao i trening sportaša. Konačni cilj tih zakonitosti jest postizanje optimalne sportske treniranosti, koja podrazumijeva optimalno zdravstveno stanje, odgovarajuću psihičku stabilnost, najvišu razinu motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te najvišu taktičku i tehničku učinkovitost.

U strukturi kondicijske pripreme nalaze se motoričke sposobnosti, funkcionalne sposobnosti, morfološke značajke i zdravstveni status.

Važnost kondicijskog

Također, vidljivo je da se kondicijska priprema provodi višestranom, bazičnom, specifičnom i situacijskom pripremom. Radi boljeg razumijevanja opisat ćemo svaku vrstu kondicijske pripreme.

Višestrana kondicijska priprema usmjerena je na poboljšanje sposobnosti svih topoloških regija tijela, na podizanje učinkovitosti svih organa i organskih sustava, podizanje funkcionalnih sposobnosti kao i primarne jakosti, brzine, izdržljivosti i gipkosti (Milanović, 1987).

Bazična kondicijska priprema usmjerena je na razvoj najvažnijih sposobnosti za uspjeh u konkretnoj kineziološkoj aktivnosti primjenom za tu svrhu najučinkovitijih metodskih postupaka. Trening je usmjeren na ona svojstva koja imaju veliku važnost za uspjeh u toj aktivnosti.

Specifična kondicijska priprema vezana je uz izvedbu različitih struktura tehničkih elemenata u kondicijskim uvjetima. Ta vrsta kondicijske pripreme integrira kondicijski i tehnički trening.

Situacijska kondicijska priprema integrira taktički i kondicijski trening. Uvjeti situacijske kondicijske pripreme nastoje se izjednačiti s realnim uvjetima ili su nešto zahtjevniji.

Za uspješno planiranje i programiranje treninga nužno je odrediti važnost pojedinih sposobnosti, osobina i znanja u konkretnoj aktivnosti. Istu zakonitost treba poštovati i kod vojnih aktivnosti.

O koeficijentima sudjelovanja pojedinih znacajki u jednadžbi specifikacije možemo govoriti samo hipotetski. U području funkcionalnih sposobnosti zastupljeni su aerobni, aerobno-anaerobni i anaerobni energetski mehanizmi. U području snage prevladava repetitivna, statička i maksimalna snaga. U prostoru koordinacije do izražaja dolazi koordinacija tijela, brzina izvođenja složenih motoričkih zadaća, agilnost. U prostoru brzine do izražaja dolazi brzina reakcije, brzina pojedinačnog pokreta, brzina frekvencije pokreta. Važna je ravnoteža, preciznost i prilagodljivost.

Ovo je prvi u nizu članaka koji će se baviti temom kondicijske pripreme, odnosno važnošću kondicijske pripreme za vojnike, a konačni zaključak ćemo iznijeti na kraju serijala članaka. U ovom članku željeli smo upozoriti na pojedine elemente kondicijske pripreme, povezanost sportskog treninga i obuke vojnika, utjecaj kondicijske pripremljenosti na učinkovitost i obučenost vojnika te zatim odrediti faktorsku strukturu kondicijskih sposobnosti DVO OSRH. U sljedećem članku pozabavit ćemo se dijagnostikom kondicijskih sposobnosti za djelatne vojne osobe u OSRH, postojećim testovima i potrebom za specifičnim testovima u dijagnostici kondicijske pripremljenosti DVO OSRH. ■

Povećanje opterećenja na treningu postupnim dodavanjem opreme

treninoga za vojnika

Godišnjica pogibije pripadnika OSRH u Novigradu

Zamjenik zapovjednika Hrvatske ratne mornarice komodor Ti-homir Erceg i zapovjednik 2. mehanizirane bojne *Gromovi* Hrvatske kopnene vojske OSRH bojnik Predrag Harmicar s izaslanstvima, 13. veljače, u Novigradu, položili su vijence i zapalili svijeće za pripadnike HRM-a i 2. gardijske brigade HKoV-a OSRH koji su poginuli za vrijeme vojno-redarstvene operacije Maslenica.

Poginulih pripadnika HRM-a i 2. gardijske brigade HKoV-a OSRH prisjetili su se predstavnici OSRH, Udruge dragovoljaca HRM-a, Udruge veterana 2. gardijske brigade, Udruge veterana Crne mambe, Udruge Vange, Udruge veterana Otočkog bataljuna Uglijan – Dugi otok, predstavnici roditelja poginulih branitelja, izaslanstva Zadarsko-kninske županije, grada Zadra, grada Pule i općine Novigrad obišli su spomen-obilježja na kojima su uklesana imena četraestorice poginulih pripadnika.

U veljači 1993., na području Novigrada, osim pripadnika 2. i 4. gardijske brigade, djelovali su i pripadnici Hrvatske ratne mornarice, odnosno pripadnici Mješovitog odreda mornaričkog pješaštva Uglijan - Dugi Otok, Mješovitog odreda mornaričkog pješaštva Hvar – Zvir i Satnije mornaričko-desantnog pješaštva

Pula – “Vange”. Neprijateljske su snage htjele ponovno prekinuti komunikaciju između sjevera i juga Hrvatske na području Masleničkog ždrila, na cesti Novigrad – Paljuv nazvanoj “cesta smrti”, ali pripadnici HRM-a, te 2. i 4. gardijske brigade uspjeli su sprječiti njihove napade. Tijekom tih aktivnosti, poginulo je devet pripadnika HRM-a i pet pripadnika 2. gardijske brigade HKoV-a OSRH.

OJI

Predavanje ravnatelja HVU-a u Rimu

Na poziv predsjednika Središta visokog studija za obranu, admirala Marcantonija Trevisanija, ravnatelj Hrvatskog vojnog učilišta “Petar Zrinski”, general-bojnik Mirko Šundov, 15. veljače održao je predavanje u Rimu polaznicima Središta visokog studija za obranu.

Na predavanju je bilo šezdesetak osoba, među kojima su bili polaznici Središta visokog studija za obranu (časnici OS Talijanske Republike na razini brigadira-brigadnog generala), časnici iz drugih stranih zemalja (Francuska, Njemačka, SAD, Nigerija, Irak, Afganistan, Albanija i dr.) i umirovljeni generali OS Talijanske Republike.

Središte za visoki studij za obranu jest ustanova najviše razine OS Talijanske Republike sigurnosnih i obrambenih studija. Imo jedno Predsjedništvo, koje se koristi Glavnim stožerom za opću potporu i koordinaciju aktivnosti, a sastoji se od triju autonomnih cjelina: Instituta visokih studija za obranu, Višeg instituta Glavnog stožera združenih snaga i Vojnog centra strateških studija.

HVU ima razvijenu višegodišnju suradnju sa Središtem za visoki studij za obranu putem vježbe Machiavelli, u kojoj sudjeluju i naši predstavnici. Sudjelovanje u vježbi Machiavelli pokazalo se vrlo korisnim za dogradnju i razvoj sposobnosti HVU-a, za provedbu sličnih zadaća u našem vojnom obrazovnom sustavu.

Z. LOVAŠEN

Zimski kongres CIOR-a

Od 4. do 6. veljače u Bruxellesu, u NATO zapovjedništvu, održan je Zimski kongres CIOR-a, međunarodnog saveza neovisnih nacionalnih udruga pričuvnih časnika. Hrvatsko izaslanstvo je nazočilo ovom događaju i, prvi put, aktivno sudjelovalo kao punopravni član. Glavna tema rada kongresa bila je vezana uz racionalizaciju rada udruge i smanjenje troškova rada, ali uz povećanje učinkovitosti i ostvarenje veće korisnosti za zemlje iz kojih članice dolaze.

Osim glavne teme, raspravljalo se o nizu pitanja vezanih za statut Udruge i prava zemalja koje su uključene u rad Udruge, a doneseno je i niz odluka.

Udruga pričuvnih časnika Rusije promijenila je svoj status iz gosta CIOR-u u promatrača, a Udruga pričuvnih časnika Južnoafričke Republike u status pridruženog člana. Povjerenstvo Partnerstva za mir promijenilo je naziv u Povjerenstvo Partnerstva za mir i ostalih inicijativa, što je u skladu s naporima i CIOR-a i NATO-a da se proširi suradnja i sa zemljama koje nisu članice Partnerstva za mir, a koje žele surađivati s obje institucije, bilo da se pripremaju za Partnerstvo za mir ili ne.

Zemljama koje su u statusu pridruženog člana dano je ograničeno pravo glasovanja, u svim pitanjima osim u pitanjima promjene Statuta i drugih pravnih normi koje reguliraju rad CIOR-a. Naime, neke zemlje ne mogu, prema Statutu CIOR-a, biti punopravni članovi jer nisu članice NATO-a, a mnoge od njih iznimno su aktivne u svakom pogledu.

Korisna je i zanimljiva bila prezentacija Povjerenstva za civilno–vojne odnose o aktualnim angažiranjima pričuvnih časnika, koji često imaju i nevojnih iskustava i sposobnosti, u mirovnim operacijama različitog tipa, čime se koriste razne zemlje članice CIOR-a u težnji da što bolje iskoriste potencijal što ga posjeduju u svom pričuvnom sastavu.

V. SUPERINA

Novi hit i novi spot Klape HRM-a "Sveti Juraj"

Nakon prošlogodišnjeg hita "Ružo crvena", objavljenog na istoimenom nosaču zvuka u izdanju Hrvatskih vojnih glasila, Klapa HRM-a "Sveti Juraj" predstavila je novu ljubavnu pjesmu pod nazivom "Kad te spomenem". Glazbu i tekst napisao je Zlatan Stipićišć Gibonni, a novu obradu potpisuje umjetnički voditelj klape Mario Božić. Skladba je snimljena na koncertu Klape u Domu HV-a na Poljudu u Splitu i bit će objavljena na novom nosaču zvuka, koji je u planu za iduću godinu. "Riječ je o live snimci, koju smo dodatno obradili i ubacili neke elemente te, sudeći prema reakcijama svih koji su je imali priliku čuti u našoj izvedbi, napravili novi hit", ističe Marko Bralić, organizacijski voditelj Klape, i dodaje: "Pjesmu će, sasvim sigurno s puno nostalzije, prepoznati generacije koje su početkom 90-ih, baš poput članova Klape, otkrivale Gibu."

Uz taj prigodni dar povodom Valentinova svim njihovim slušateljima i ljubiteljima klapske pisme, Klapa "Sveti Juraj" snimila je i novi spot, i to u već prokušanoj suradnji s poznatim pjevačem Đanijem Stipaničevim. Nakon dobitne kombinacije na Festivalu zabavne glazbe Split 2009 i osvojenog Grand prixa Festivala, zajedno su snimili spot u režiji Andra Račića za pjesmu "Ja ne mogu drugo nego da je ljubim", koja

Snimio Tomislav BRANDT

se nalazi na Đanijevu novom nosaču zvuka pod nazivom "Ti si moje sve" u izdanju diskografske kuće Dancing Bear. Taj klasik zabavne glazbe datira još iz 1975. godine, kada je Miši Kovaču donio pobjedu na Splitskom festivalu, a novi aranžman poznate pjesme, za koju je glazbu napisao Zdenko Runjić, iznimno je dobro prihvaćen od slušatelja brojnih radiopostaja diljem Hrvatske.

U devet godina postojanja, tijekom kojih je imala brojne nastupe u zemlji i inozemstvu te izdala osam nosača zvuka, Klapa HRM-a "Sveti Juraj" stekla je vjernu publiku, a sudeći prema najnovijim hitovima vjerujemo da će imati još više posla, ali i sve više poklonika.

M. ALVIR

17

BROJ 280 / 19. VELJAČE 2010.

**HRVATSKI
VJENNIK**

Izaslanstvo HRZ i PZO u Turskoj

Zapovjednik Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane, general-bojnik Vlado Bagarić, u pratnji načelnika stožera brigadira Ivana Konca i načelnika Ureda zapovjednika pukovnika Karola Lučana, boravio je od 7. do 9. veljače u Ankari, u Turskoj, u bilateralnom posjetu zapovjedniku Turskog ratnog zrakoplovstva, generalu zbora Hasanu Aksayu.

General zbora Aksay upoznao ih je s ustrojem Turskog ratnog zrakoplovstva i radom operativnog središta, a brigadni general Adnan Demirci, zapovjednik zrakoplovne baze, s ustrojem zrakoplovne baze i operativnim postupcima pri dizanju dežurnog dvojca. Hrvatsko izaslanstvo imalo je prilike upoznati se i s turskom zrakoplovnom industrijom.

OJI

Obljetnica vojne kapelanie blaženog Alojzija Stepinca

U zapovjedništvu Hrvatske kopnene vojske u Karlovcu 8. veljače započelo je obilježavanje Dana vojne kapelanie predavanjem o blaženom Alojziju Stepincu, zaštitniku vojne kapelanie. Predavanje je za djelatnike ZHKoV-a, Pukovnije Vojne policije i Pukovnije veze održao mons. dr. Juraj Batelja. Dana 10. veljače u crkvi Presvetog Srca Isusova u Novom centru u Karlovcu obilježena je 11. obljetnica vojne kapelanie svečanom koncelebriranom misom, koju je predvodio vojni ordinarij u RH, mons. Juraj Jezerinac. Misnom slavlju nazočili su djelatnici HKoV-a, PU Karlovac, predstavnici lokalne uprave i samouprave, predstavnici udruga proizvodačih iz Domovinskog rata i građani grada Karlovca.

OJI

NOVI SAT IZ WENGERA

Kako se bliži održavanje novog sajma urarstva koji se svakog proljeća održava u švicarskom Baselu, svaki ozbiljan proizvođač satova nastoji prikazati svoje nove modele za nastupajuću godinu. Tako je poznati proizvođač noževa Wenger predstavio novi sat namijenjen izletnicima, vojnicima i ostalima koji provode mnogo vremena u prirodi- model nosi oznaku Nomad LED. Riječ je o analogno-digitalnom satu promjera 43 mm, u kućištu od kvalitetnog čelika tipa 316L te mineralnim staklom brojačnika otpornim na ogrebotine. Uza standardni analogni sat na brojačniku je i LED zaslon koji prikazuje dodatne informacije. Te dodatne informacije su digitalni kompas, datum, dan i mjesec te dodatno prikazivanje vremena i na digitalnom zaslonu. Sat dolazi s čeličnom ogrlicom ili s crnim silikonskim remenčićem s crvenim prošivom. Sat je vodootporan do 100 metara, a to u praksi znači da se sa satom može bezbrižno kupati.

M. PETROVIĆ

Foto: SwissTime

BIRD-EYE 650

Izraelski proizvođač zrakoplovne tehnike tvrtka Israel Aerospace Industries početkom veljače predstavila je svoj novi besposadni sustav Bird-Eye 650. Riječ je o mini besposadnom sustavu koji se temelji na svom prethodniku Bird-Eye 400, u odnosu na koji ima nekoliko važnih poboljšanja. To se prije svega odnosi na pogon letjelice odnosno na elektromotor koji energiju dobiva od gorivih čelija. Time se povećala težina letjelice, 11 kg od čega korisni teret teži 1,2 kg, ali su se njezine opće performanse utrostručile. Autonomija boravka u zraku iznosi 180 minuta, uz maksimalni operativni radijus od 20 km. Operativni vrhunac leta iznosi 3000 ft, maksimalna brzina iznosi 65

čvorova dok krstareća brzina iznosi 40 čvorova. Raspon je krila 3 metra.

Letjelica je opremljena dnevnom i termovizijskom žirostabiliziranim kamerom, datalinkom za prijenos slike u realnom vremenu te zamaljskom postajom za upravljanje. Bird-Eye 650 komplet se sastoji od tri letjelice i prateće opreme, lako je sklopiv i prenosiv, te njime rukuju dva čovjeka.

I. SKENDEROVIC

SINBAD-RC

Na nedavno održanom (2. - 7. veljače) velikom međunarodnom aeromitingu Singapore Air Show, europski konzorcij MBDA predstavio je novi PZO sustav kratkog dometa, naziva Sinbad-RC (Remote Controlled). Sustav je primarno predviđen za ugradnju na plovila kao protubrodska zaštita, ali ga je moguće rabiti i s drugih platformi. Prema navodima MBDA, Sinbad-RC osigurava iznimno učinkovitu obranu od cijelog niza različitih tipova zrakoplova te protivnič-

kih projektila. Temeljna konfiguracija Sinbad-RC sustava sastoji se od jedne ili dvije lake žirostabilizirane turele opremljene termalnim i dnevnim kamerama, te dva daljinski upravljava lansera navođenih projektila Mistral 2, opremljenih pasivnim infracrvenim pretraživačima ciljeva u glavi projektila. Dosad provedeni operativni testovi pokazuju kako uspješnost projektila Mistral 2 u obaranju ciljeva iznosi više od 90%. Sinbad-RC je znatno poboljšana inačica originalnog

Sinbad sustav kakvog rabi Francuska ratna mornarica.

I. SKENDEROVIC

19

OBNOVA BRITANSKIH VOJNIH BRODOVA

HMS Campbeltown, fregata klase Type 22 Batch 3, britanske Kraljevske ratne mornarice okončala je opsežan remont u brodogradilištu Rosyth tvrtke Babcock Marine. Osnovni razlog odlaska na remont bilo je ojačanje poprečnih ukrepnih elemenata palube, spona na kojima su se pojavila napuknuća. Remont fregate HMS Campbeltown je prvi put obuhvatio struktura ojačanja u projektu prodljenja životnog vijeka plovila. Prema izvješću glasnogovornika Babcock Marinea, znatan rast dimenzija odnosno strukturalnih ojačanja od ukupno 40% su rezultirali dobivanjem klasifikacije prema pravilima Lloyd's Naval Ship Rules. Posljednji razarač Type 42 HMS Edinburgh započeo je intenzivan remont u bro-

ogradilištu tvrtke BAE Systems u Portsmouthu kojim će plovilo ostati u operativnoj službi britanske mornarice sve do 2013. Prema potpisanim ugovorom vrijednom 28,5 milijuna dolara, predviđeni su radovi na sustavima naoružanja i komunikacije zatim će se dodati zrcalna krilca na krmu broda te će na trup aplicirati Sigma 900 *antifouling* boja zbog koje će se otpor trupa smanjiti te uz spomenuta krilca umanjiti potrošnju goriva za 15%. Prema terminskom rasporedu, povratak u aktivnu službu očekuje se u listopadu ove godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Američko ratno zrakoplovstvo (USAF) krajem prošle godine službeno je potvrdilo ne samo postojanje novog besposadnog sustava nego i njegovu operativnu uporabu u Afganistanu. Riječ je o sustavu RQ-170 Sentinel (Sentinel - stražar), koji je prvi put primijećen krajem 2007. na pisti aerodroma u Kandaharu. Tajnovitost projekta, ali i na određeni način nesvakidašnji dizajn letjelice, prisrbili su letjelici

NOVI STRAŽAR NA AFGANISTANSKOM NEBU

i dodatni naziv - Beast of Kandahar. Uz šturu potvrdu postojanja besposadnog sustava RQ-170, USAF na svojoj web-stranici nije naveo niti jedan taktičko-tehnički podatak o letjelici, te su potom krenule brojne špekulacije o njezinim dimenzijama. Usapoređujući letjelicu s pokrajnjim objektima na aerodromu u Kandaharu pretpostavlja se da bi raspon krila mogao biti oko 20 m. Letjelica je građena kao leteće krilo bez vertikalnog stabilizatora, odnosno svojim dizajnom dosta podsjeća na dizajn letjelica RQ-3 DarkStar (Tier III) i Polecat (P-175), te na dizajn strateškog bombardera B-2 Spirit. Očito je da su željeli postići niski

radarski i toplinski potpis, odnosno *stealth* dizajn. RQ-170 Sentinel je proizveo Lockheed Martin, odnosno njihov Odjel Skunk Works specijaliziran za tehnološki napredne projekte. Oznaka RQ sugerira da je riječ o taktičkom sustavu namijenjenom za izviđanje i nadzor iz zraka (bez nošenja naoružanja), iako se zasad ne navodi što sve čini senzorski paket opreme. Letjelicu pogoni jedan turboventilatorski motor, pretpostavlja se derivat motora General Electric TF34. Operater besposadnog sustava RQ-170 Sentinel je 30. izvidnička eskadrila iz sastava 432. zrakoplovnog puka USAF-a.

I. SKENDEROVIC

PORINUT PRVI NIZOZEMSKI OPV KLASE HOLLAND

Prvi od četiri višenamjenska obojbalna patrolna broda klase Holland, 2. veljače je svečano porinut u Schelde Naval Shipbuildingovu brodogradilištu u Vlissingenu a namijenjen je nizozemskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici. Novi patrolni brod istisnine 3750 t iz programa Patrouilscheepen nosi ime Holland, po kojem se i naziva čitava klasa, dok će preostali brodovi nositi imena Zeeland, Groningen i Friesland. Dostava je brodova planirana u razdoblju 2011-2013. a osnovna namjena bit će

im nadzor u nizozemskoj ekskluzivnoj ekonomskoj zoni te u vodama Nizozemskih Antila i Aruba. Novi patrolni brodovi zamijenit će postojeće fregate klase Karel Doorman.

U skladu s ugovorom, prva dva patrolna broda već se nalaze u različitim fazama gradnje u brodogradilištu u Vlissingenu, pri čemu će pojedine sekcije biti dostavljene iz Damenovog brodogradilišta u Galatiju u Rumunjskoj. Konstrukcija trećeg i četvrtog patrolnog broda bit će građena u već spomenutom rumun-

skom brodogradilištu, no pod nadzorom stručnjaka tvrtke Schelde.

M. PTIĆ GRŽELJ

Američka tvrtka AlumiFuel Power iz Philadelphie razvila je te nudi kupcima

VODIK DOLAZI?

komerčijalni generator vodika označke PBIS-1000. Generator se oslanja na kemijsku reakciju aluminija, vode i aditiva koje je tvrtka razvila kao vlastito zaštićeno rješenje. Uredaj se sastoji od dva metalna cilindra koji se napune aluminijevim prahom i aditivima pa se zatim umetne u kućište uređaja. Nakon toga se u generator ulije bilo kakva voda, može

i slana te se ručnom pumpom ubrizga u cilindre s aluminijskim prahom. Generator za dvadeset minuta može proizvesti 1000 litara vodika. Za razliku od sustava koji se baziraju na elektrolizi, PBIS-1000 ne treba električnu energiju pa je pogodan za terenski rad. Tako se vodik može proizvesti i na udaljenim lokacijama. Reakcija ne stvara nikakve staklaničke plinove, a otpadni produkti nisu toksični i mogu se odlagati na uobičajenim odlagalištima otpada.

M. PETROVIĆ

ROBOT ZA TEŠKE TERENE

Američka agencija za obrambena istraživanja DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) sklopila je ugovor s tvrtkom Boston Dynamics iz Walthama, savezna država Massachusetts, vrijedan 32 milijuna dolara. Ugovor pokriva 30-mjesečni razvoj, dizajniranje i dovršenje prototipa robota koji za kretanje rabi mehaničke

noge. Robot je predviđen kao poma-galo za postrojbe razine desetine. Robot će biti četveronožan, vjerojatno utemeljen na iskustvima sličnog robo-ta Big Dog koji je tvrtka već razvila i uspješno testirala. Robot se pokazao sposoban nositi znatan teret te se samostalno kretati po teškom terenu, koji svladavaju pješaci, ali ne i kotač-

na vozila. Predviđena masa budućeg robo-ta bila bi do 600 kg, uz nosivost oko 200 kg. Autonomija je postavljena na 24 sata, uz operativni radijus od oko 35 km. Predviđena uporaba robo-ta je jednostavna, ide tamo kud ne mogu vozila, prati pješaštvo i umjesto vojnika nosi njihov teret.

M. PETROVIĆ

POČETAK GRADNJE POSLJEDNJE ŠPANJOLSKE PODMORNICE S-80A

Španjolska brodograđevna tvrtka Navantia počela je gradnju četvrte, ujedno i posljednje podmornice sa zračnoneovisnim pogonom S-80A, namijenjene španjolskoj ratnoj mornarici, u svom brodogradilištu u Cartageni. Na službenoj svečanosti, održanoj krajem siječnja ove godine, započelo je rezanje prvih ploča limova za konstrukciju četvrte podmornice S-84.

Temeljne odlike trupa su duljina 71 m i maksimalna širina 11,7 m uz površinsku istisninu 2200 t i podvodnu istisninu 2426 t. Specifično propulzijsko postrojenje razvijeno posebno za podmornice S-80A hibridno je, a kombinira dizel-električne agregate: tri MTU dizel-alternatorska seta snage 1200 kW i dvije skupine od 180-ćelijskih baterija Tudor kao i AIP pogon s gorivim ćelijama snage 300 kW, koji se temelji na iskorištavanju modificiranog etanola i tekućeg kisika. Navantia razvija AIP pogonski sustav u suradnji s tvrtkama UTC Power i Hyne-green. Predviđa se da bi podmornice s takvim propulzijskim sustavom trebale postići površinsku brzinu od 12 čv, dok bi podvodna iznosila 19 čv.

Temeljno naoružanje podmornica S-80A činiće električno pogonjena teška torpeda DM2A4 tvrtke Atlas Elektronik, protubrodski projektili Boeing Sub-Harpoon i višenamjenske pomorske mine SAES Mincoa. Vrlo je vjerojatno da će podmornice nositi krstareće projektil Tomahawk. Dostava posljednje podmornice klase S80-A predviđena je tijekom 2015.

M. PTIĆ GRŽELJ

Zaštićeni operativni sustavi te programski alati za provjeru kodova postaju prva linija zaštite kritičnih i tajnih informacija na digitalnoj bojišnjici današnjice

INFORMATIČKA SIGURNOST – RAT INFORMATIČKOG DOBA

Neprestano se vode ratovi na digitalnoj bojišnjici - u carstvu računala i informatičkih mreža. Čak i tijekom onoga što se može nazvati fizička konfrontacija, informatičko ratovanje (uobičajeno nazvano iWar ili info war) ima snažnu ulogu. Svaka od strana u sukobu koristi se informatičkim ratovanjem, ofenzivno ili defenzivno, kako bi se sukob okončao pobjedom. Zbog toga je to stalna prijetnja te bitka bez kraja, bez obzira na to imaju li protivnici spoznaju da ratuju na njihovoj računalnoj mreži. U informatičkom ratu nema crte bojišta i granica, a on može poprimiti različite forme.

S ofenzivnog stajališta, iWar taktike polaze od zadržavanja informacija te distribucijom dezinformacija pa do dobivanja ili zabrane pristupa prema računalnim sustavima, kao i preuzimanjem kontrole nad njima. Defenzivni iWar

nastoje zaštititi svoje vlastite podatke, računalne sustave te mreže.

Informatičke mreže kao bojišnice

Već desetljećima postoji bojazan kako će protivnici priskrbiti pristup prema tajnim, važnim informacijama kao što su lokacije i pokreti trupa te strategije. Vrlo vjerojatna prijetnja u današnje vrijeme jest ta da će protivnici ne samo pristupiti takvim podacima nego i dobiti cjelokupnu kontrolu nad računalnim sustavom uključujući i operativni sustav (OS) kao i na različite programe koji su instalirani na takvom OS-u.

Nakon probijanja sigurnosnih postavki na jednom računalu unutar mreže, jednostavno se može infiltrirati na ostale sustave unutar te mreže. Uporabom komercijalnih ali i besplatnih programskih alata kao što su mrežna njuškala (network sniffers) te TCP/IP analizatori

mrežnog prometa (i jedni i drugi su naširoko dostupni i besplatni - freeware), omogućuje se neovlaštenim stranama prikupljanje vitalnih sustavnih informacija kao što su korisnička imena te njihove pristupne šifre, ulazni i izlazni mrežni promet iz sustava, te specifični podaci vezani za OS.

Možemo pretpostaviti kako je sljedeći korak za hakera samo preuzimanje nadzora nad cjelokupnom mrežom kao što je npr. globalna informacijska mreža (GIG). Tako bi se mogla kontrolirati kritična infrastruktura kao što su naftovodi, plinovodi, električna mreža, nuklearne centrale, telekomunikacijske i telefonske mreže, sustavi transakcija fondova i financijske radio i TV signali.

Vlade, vojne organizacije, terorističke ćelije pa čak i pojedinci koji djeluju samostalno, vode rat na elektroničkom bojištu. Stručnjaci za sigurnost svakoga

dana otkrivaju stotine hakerskih pokušaja napada na kritičnu infrastrukturu samo u Americi.

Sigurnosni standardi

Sigurnost za vojne i nacionalne informatičke sustave pod nadzorom su ministarstva obrane (DoD) i nacionalne agencije za sigurnost (NSA) već od početka međusobnog povezivanja računala. Stručnjaci DoD-a i NSA-a razvili su opći kriterij za razvoj sigurne informatičke tehnologije (skraćeno opći kriterij) koji je međunarodni standard za certifikaciju računalne sigurnosti. Opći kriterij za sigurnosni standard poznat kao ISO/IEC 15408 (međunarodna organizacija za standardizaciju/međunarodna komisija za elektrotehniku), trenutačno u inačici 3.1, definira razine sigurnosti za informatičke sustave i mreže.

Slijedeći preko općeg kriterija završetak razvoja jednog IT proizvoda ili sustava, on može biti kvalificiran kroz stupanj razvoja sigurnosti (EAL) koji se može kretati od EAL 1 do EAL 7. Rješenje se certificira od državnog partnerstva za informatičku sigurnost - inicijative američke vlade preko svojeg instituta za standarde i tehnologiju' (NIST) i NSA.

Mjerenje i ocjena

Svaki tradicionalni operativni sustav - Windows, UNIX, Linux, VxWorks - mogu srušiti ili probiti (provaliti) hakeri srednjoškolci, tvrde stručnjaci za računalnu sigurnost. Prema informacijama s web-stranice NIAP-a, operativni sustavi Windows XP i Vista, Linux i Sun Solaris dosegнуli su EAL 4, te imaju dovoljnu razinu zaštite protiv pokušaja provale sustavske zaštite. Stručnjaci prikazuju EAL 4 certifikat kao "sigurnim ako sustav nije na mreži". Stručnjaci za sigurnost smatraju kako je sigurnost Windows aplikacija nedovoljna. Sada postoji i rigorozna vladina certifikacija koja to potvrđuje. Certifikacije EAL od 1 do 4 su nedovoljne te samo predstavljaju bacanje novca i vremena, tvrde stručnjaci.

Tvrtka Green Hills Software ima u ponudi jedini operativni sustav koji zadovoljava certifikaciju EAL 6+. Tvrtkin Integrity RTOS odabran je za različite vojne i zračno-svemirske aplikacije koje zahtijevaju EAL6+ certifikaciju kao npr. zrakoplovstvo, sustavi naoružanja, pogonski uređaji, te radari na više od 20 modela zrakoplova. Integritet (sveukupnost) je bio razvijan od NSA te certificiran od NIAP-a kao EAL6+ za za-

štitu povjerljivih informacija od napada stručnih i sofisticiranih napadača.

Tijekom godina metodologija općeg kriterija doživjela je ozbiljne kritike. Razmotren je razvojni proces općeg kriterija: diskriminacija prema besplatnim i open-source (otvoreni, slobodni programski kod) programima i organizacijama, visoka cijena, sporost, usmjerenost više prema pratećoj dokumentaciji nego prema samom proizvodu. Radni okvir općeg kriterija za razvoj bio je u biti dobar, ništa nije bilo loše primijenjeno, ali je mnogo vremena, napora i novca bilo utrošeno na upravljanje EAL 1-4 certifikacijama.

Proces za razvoj, certifikaciju i akreditaciju na području sigurnosti bilo je potrebno promijeniti smatraju stručnjaci tvrtke LynuxWorks (San Jose, California) koja se bavi izradom operativnih sustava. Sam proces je predugačak i preskup kako bi zadovoljio potrebe sigurnosnih zajednica, a rezultat je zastarjeli sustav kojim se koristilo dugo nakon njegova predviđenog radnog vijeka i sustava koji se primjenjuju. Dužnosnici NIAP-a složili su se u ožujku 2009. godine, s većinom kritika.

Temeljeno na rezultatima razvoja i
na osnovi osnovnih i srednjih profila

Foto: Lockheed Martin

robustnosti zaštite te napomenama od dobavljača i korisnika, NIAP je uvidio kako trenutačni model "Američkog robustnog profila zaštite" treba revidirati navodi se u izještu NIAP-a iz ožujka prošle godine. NSA radi na kreiranju "profila standardne zaštite" koji će zamijeniti svaki odgovarajući "profil zaštite američke vlade". Radit će se s industrijom, korisnicima te sa zajednicom za opći kriterij da bi se izradili novi profili zaštite.

Prva generacija takvih profila zaštite uzet će u obzir trenutačnu zaštitu koju je moguće postići za tehnologiju i EAL te će biti postavljena na dostupnosti dokumentacije, planova testiranja te alata potrebnih za postignuće konzistentnosti i usporednosti rezultata. Buduća povećanja EAL-a za svaki profil zaštite zahtijevat će veću finoću kriterija zaštite,

možemo vidjeti u filmovima kada netko probije zaštitu (najčešće ulaznu lozinku) te izjaviti: "Ušao sam u sustav." Takva izjava potvrđuje kako je pristupljeno OS-u na sustavskoj razini.

Nisu baš svi operativni sustavi kreirani jednako. Doista, mnogi od njih koji su instalirani danas nisu razvijeni sa zaštitom, nego su razvijeni za uobičajenog, bezopasnog i neobučenog korisnika. Sustavska zaštitna bila je nepostojeća na računalnoj razini. Desetak i nešto godina unatrag, "zaštićeno" računalo bilo je ono do kojeg je pristup bio dopušten samo autoriziranom osoblju. Poslije se pojavila cijelokupna industrija firewalla i antivirusnih programa koji donekle štite naša kućna PC računala.

Potrebno je krenuti od temelja te stvoriti zaštitu unutar OS-a, od samog

logije šifriranja te fizičke ključeve za ulogiravanje, kodove, te sklopove koji provjeravaju korisnike prije dozvole ograničenog pristupa na zaštićene sustave. Nažalost, ograničeni pristup može biti pretvoren u pristup na sustavskoj razini ako to sam OS dopušta preko hakiranja. Ovo se događa na mnogim Windows, Linux te UNIX baziranim operativnim sustavima. Pristup preko odvajajuće jezgre ograničava pristup k privilegijama sustavske razine te je vrlo superioran. LynxWorksov LynxSecure OS razvijen je sa zaštitom na razini samog OS-a. Kontrola protoka informacija ugrađena je u samu jezgru OS-a (kernel), a neovlašteni pristup blokiran je sigurnosnim mjerama koje su definirane prilikom izrade samog sustava.

LynxSecurev odvojeni kernel bio je instaliran u uobičajeni predočni sustav (CDS) američke mornarice, projekt kao potpora novom razaraču DDG 1000, te dijelu mornaričke inicijative za računalno okruženje otvorene arhitekture. CDS - predviđen za klasu razarača DDG 1000 Zumwalt sljedeće generacije kao i modernizirana razarača Aegis jest izdržljiva, konfigurabilna, visoko zaštićena radna stanica koja operatoru omogućuje pristup prema nekoliko brodskih aplikacija istodobno. CDS predočni (displej) konzolni sustav, kao i ostali vojni projekti, zahtijevaju sigurnosne standarde visoke zaštićenosti. LynxSecure odvojeni kernel te hipervizor dopuštaju gostujućim operativnim sustavima rad na različitim razinama zaštite - kao što su tajni i javni - a kako bi se mogli istodobno izvršavati na jednom sustavu. Tvrtka će još poboljšati sigurnost mornaričkih CDS display sustava.

Važnost koda

Programska podrška (software) igra ključnu ulogu u svim formama informatičkog rata, a može omogućiti konkurentnu prednost u ratnom scenaru. U težnji za tim ciljem software omogućuje: presretanje i dekodiranje protivničkih komunikacija; dobivanje informacija iz sonara, radara, lidara te IC slikovnih ma-

Foto: Lockheed Martin

mnogo detaljnije planove testiranja te veću zatvorenost razvojnog postupka, izvedenih testiranja te pronađenih propusta (ranjivost). NIAP će raditi sa zajednicom za opće kriterije kako bi se ustalio "zajednički kriterij 4.0" koji podržava ove zahtjeve.

Rizik i RTOS

Sigurnost počinje s operativnim sustavom. Ako netko dobije privilegije na sustavskoj razini OS-a, tada može sustavu učiniti sve što želi te ugroziti sve sigurnosne protokole. Tako nešto

početka njegova oblikovanja, a u svrhu mogućnosti sigurnog pristupa cyber zaštite. Izolacijom domena i kontrolom protoka informacija kao ključnim elementima OS-a, može se izgraditi zaštitna unutar sustava sposobnog za uporabu i razvoj ka visokoj sigurnosti. Model se nazvao "odvajajuća jezgra" čijom se uporabom može graditi MILS (višestruke neovisne razine zaštite) bazirana arhitektura sustava koji sadrže elemente potrebne za zaštitu samih sustava.

Za organizacije nije neobično da rabe autorizaciju baziranu na ulozi, tehnolo-

Bespilotna letjelica Taranis

Foto: BAE Systems

terijala s bespilotne letjelice; triangulaciju radi lociranja izvora radioemitiranja te zvukova ispaljivanja oružja; obradu informacija prikupljenih iz raznih izvora, te ljudsko razumijevanje takvih prikupljenih informacija. Software također igra kritičnu ulogu u postizanju pouzdanosti informacija koje se predaju odabranim primateljima dok se u isto vrijeme informacija štiti od pokušaja presretanja neovlaštenih primatelja, te sprečavanje protivničkih dezinformacija koje bi se mogle ubaciti u podatke na zaštićenim komunikacijama. Ofenzivni informatički rat može sadržavati postupke koje one moguće ili kvare dobivene informacije i protivničke aktivnosti, te predaja određenih vrsti informacija ili dezinformacija protivničkim vojnicima i/ili građanima. Programske aplikacije sadrže izvorni kod, linije koda napisane u računalnom programskom jeziku (najčešće "C++" i asembler). Ovo također igra jednu od uloga u informatičkom ratu.

Programski kod može biti osnažen kako bi zaštitio i osigurao informaciju te biti iskorišten kao izvor sigurnosne ranjivosti. To ovisi o aplikaciji, ali kodovi se mogu uporabiti za razvrstavanje različitih klasa informacija kao što su tajne i javne, zatim za šifriranje osjetljivih podataka koji kolaju glavnim informa-

cijskim kanalima kao što je internet, te na kraju kao subverzivni agent koji će probiti (hakerizirati) sustav.

Temelj sigurnosnog programskog koda mogao bi biti nadolje-zaključana kodna baza koja dokazano radi samo po načelima određene države ili određenih ljudi s pristupom k zaštićenim razinama informacija. Rasprostranjenost i šarolikost uporabe otvorenog izvornog koda, shareware, freeware, te Linuxa koji je u stvari UNIX OS ali otvorenog izvornog koda, čini ovo idealnim rijetkim slučajem. Ali nije sve izgubljeno, naprotiv, postoje alati koji pomažu uspostavljanju visoke razine sigurnosti prisiljavajući i automatizirajući odgovarajuće programske procese i najbolju provedbu, te proučavanje izvršavanja kodnog redoslijeda na ranjivost. LDRA testni sustav je alat za statičnu analizu koji otkriva sigurnosne ranjivosti (rupe) u C (programski jezik) programskom kodu pri čemu se koristi CERT C standardom zaštitnog kodiranja.

CERT program je dio instituta za programsко (softwaresko) inženjerstvo (SEI), istraživačko-razvojni centar pri Carnegie Mellon sveučilištu u Pittsburghu koji financira država. Godine 1988. Agencija za istraživanje naprednih vojnih projekata (DARPA) zadužila je SEI kako

bi se osnovao centar - koji je bio nazvan CERT koordinacijski centar (CERT/CC) - koji bi koordinirao komunikacije među ekspertima tijekom sigurnosnih uzbuna, a kako bi se pomoglo spriječiti buduće incidente.

Usporedno s brzim porastom interneta te njegove uporabe u kritičnim funkcijama, progresivno su se mijenjale tehnike neovlaštenog pristupa, povećane su posljedice šteta, povećala se problematika otkrivanja napada te hvatanja napadača. CERT standard za sigurno kodiranje je nov - verzija 1.0 bila je dovršena te se počinje primjenjivati. Uprava za atomsku energiju se posebno zanima za standard te alate za verifikaciju kodova kako bi se pomočilo rješavanju problema sigurnosti u informatičkom svijetu (cyber-sigurnost) s posebnom pozornošću na nuklearne reaktore. Dužnosnici u sektoru za atomsku energiju direktno su priglili LDRA produkt za sigurno kodiranje te ga primjenili na prijašnje sigurnosne kodove kako bi se ustvrdilo o čemu se radi u pogledu ranjivosti zaštite. Također je bio uporabljen LDRA testni sustav kako bi se izvela analiza izvornog koda na ranjivost u domeni vojnih i zračnosvemirskih platformi te nastavak napora za nadogradnju elektroničkih sustava te

moguć rast uporabe alata za verifikaciju koda ako bi se proširilo i na industriju.

Prijašnji sustavi, a koji se primjenjuju već 30 godina, sadrže milijune linija programskih kodova. Sigurnost je na vrhu liste, ali moraju se učiniti mnogi ostali zahvati pa je tako pitanje sigurnosti samo jedan dio, te se nameće potreba analize svih tih stvari i pitanja.

Aplikacije tvrtke LDRA skeniraju kroz C kod, pronalaze sumnjive postavke ili sekvence te ih označavaju kako bi ih informatički inženjer mogao odstraniti ili promijeniti. Ovo je jedan način kako se automatski može pregledati velika količina koda te se učiniti sigurnijim.

Razina programskog jezika

Programski kod je napisan u računalnom programskom jeziku, kao što su

bili spojeni na globalnu informatičku mrežu. Kao rezultat, programi razvijeni za rad na takvim starijim sustavima nisu bili predviđeni za pomno ispitivanje zaštite i sigurnosti, a sve to potiče potrebu za modernizacijom mnogih postojećih programskih sustava.

Mnogi sustavi teže prema dodatnim zahtjevima kao što su povećana funkcionalnost, jednostavno održavanje, mogućnost prijenosa na druge platforme, te na skalabilnost tijekom restrukturiranja programa kako bi se zadovoljile sigurnosne provjere. U procesu pretvorbe svakog dijela starijih sustava na Java vrlo je atraktivno zato što je Java lakše portabilna nego što je to Ada, osigurava veći izbor gotovih programskih komponenti i razvojnih alata, te je mnogo jednostavnije zaposliti inženjere za ra-

aba MILS operativnih sustava omogućuje kombiniranje programa koji su certificirani za drukčiju razinu sigurnosti kako bi radili na istom procesoru, a izvođenje svake programske komponente izvodi se na različitom dijelu zaštićenog OS-a. U takvom načinu rada, OS onemogućuje curenje informacija iz jedne razine sigurnosti k drugoj.

PERC Ultra virtualni stroj tvrtke Aonix je ugrađen u bespilotnu letjelicu Taranis. Riječ je o bespilotnoj letjelici sljedeće generacije za britansko ministarstvo obrane. Dužnosnici londonskih tvrtki BAE Systems - glavnog proizvođača i ugovornika programa, te tvrtke QinetiQ - dobavljača programske podrške, odabrali su Aonixovo rješenje za ovaj projekt.

Sustav autonomne misije za bespilotne letjelice nadzire putanju leta i uporabu senzora kako bi se obavila misija. Taranisov "modul razmišljanja" unutar sustava pokreće složene algoritme za donošenje odluka i optimizaciju, a to se izvršava na posebnom procesoru. QinetiQ je odabrao PERC zato što on omogućuje uporabu postojećeg Java koda i biblioteka na posebnim procesorima čime se postiže podrška za programske operacije u realnom vremenu. Taranis je dobra prilika za PERC Ultra na rastućem tržištu autonomnih vozila. Taranis je na neki način ogledni primjer snage i produktivnosti koju Java tehnologija može donijeti na polju složenih i visoko-inteligentnih sustava za rad u realnom vremenu.

"Modul razmišljanja" na Taranisu razvijen je u Javi zbog širokog spektra sposobnosti te platforme, ali je dodan PERC Ultra kako bi se podržao rad u realnom vremenu. Ključnu ulogu je imala mogućnost integriranja postojećih dijelova programa (biblioteke) na odbaranu arhitekturu.

Taranis je predviđen više na ciljanje i napad, a manje za izviđanje i motrenje što je uobičajeno za postojeće besposadne sustave na terenu. Sigurnost je jedna vrlo važna činjenica koja kroči svoj put na digitalnoj bojišnjici današnjice. ■

Moderno je ratovanje nezamislivo bez snažnog oslonca na IT tehnologiju

npr. poznati Java, C++ te Ada. Mnogi stariji vojni i zrakoplovni sustavi bili su napisani u Adi, premda su novi i nadolazeći razvijatelji programa školovani za uporabu Java. Kao programski jezik, Ada je sigurnija nego C i C++ te se po sigurnosti može usporediti s modernim programskim jezicima kao što je spomenuta Java. Pa ipak, mnogi stariji programi posebno su izrađeni za određeni OS, što danas više nije praksa. Stariji borbeni sustavi bili su manje spojeni međusobno nego što je to danas, te nisu

zvani komponenti jer ima dovoljno takvih stručnjaka na tržištu.

Tvrtka Aonix nudi tehnologiju razvijenu kao pomoć vojnom sektoru kako bi se modernizirali stariji programski sustavi, omogućili uporabu Java u vojnim sustavima. Dužnosnici Aonixa najavili su podršku za pokretanje Java u realnom vremenu na sigurnosno podijeljenim kernelima, uključujući VxWorks MILS 2.0 (Wind River, Alameda, California, USA) te na PikeOS MILS operativnom sustavu (SYSGO AG, Njemačka). Upo-

Pripremio Domagoj MIČIĆ

Iskustva iz Iraka su pokazala da prevelik broj bespilotnih letjelica iznad ograničenog prostora može više štetiti nego koristiti. Sve potrebne informacije mogu se dobiti i sa znatno manjim brojem letjelica

ISKUSTVA S BESPILOTNIM LETJELICAMA (I. DIO)

Vojna djelovanja u Iraku i Afganistanu, ali i neka iz bliske prošlosti, donijela su jedno važno iskustvo, da je jačanje uloge bespilotnih letjelica u borbenim djelovanjima za sobom donijelo i prilagodbu protuzračne obrane koja je u kratkom vremenu postala sposobna otkriti ih i obarati. Velika većina bespilotnih letjelica koje su sada u uporabi zapravo su spore i nepokretne te tako zahvalni ciljevi za PZO. Kad se jednom nađe način da ih se otkriva, obaranje i nije takav problem. Prva takva loša iskustva imale su NATO snage tijekom djelovanja iznad Kosova i Srbije 1999., kad je od 47 izgubljenih bespilotnih letjelica najmanje 30

oborenog zbog djelovanja srpskog PZO-a.

Iako ne tako dramatičan, ali još uvijek upečatljiv prikaz mogućnosti taktičkog PZO-a u djelovanju protiv bespilotnih letjelica zbio se u prosincu 2008. kad je Boeingov samovozni PZO sustav Laser Avenger otkrio i uspješno pratio tri male bespilotne letjelice prije nego što je oborio dvije. Još jedan korak k uspješnijoj borbi protiv bespilotnih letjelica učinio je Raytheon sa svojim optičkim blizinskim upaljačem namijenjenim za ugradnju u laki (prijenosni) PZO raketni sustav Stinger. Njemački je Rheinmetall razvio posebno streljivo Ahead s programibilnim upaljačima. Streljivo

je namijenjeno za uporabu s topova kalibra 35 mm.

Još je jedno iskustvo proizшло iz uporabe velikih izvidničkih (ISR - intelligence, surveillance and reconnaissance) bespilotnih letjelica namijenjenih djelovanju na srednjim i velikim udaljenostima. Njihova velika nosivost i dolet bili su poticaj za ugradnju šarolikog spektra senzora koji stvaraju pravu bujicu podataka, a koja se preko datalinkova u realnom vremenu prenose do zapovjednih središta na zemlji. Iako, teoretski (što) veća količina podataka omogućava bolje odlučivanje, praksa je pokazala da je nemoguće suvislo obraditi tako veliku ko-

C-12R Constant Hawk

ličinu podataka. Osim toga, tako velika količina podataka je zagušivala postojeće ograničene kapacitete komunikacijskih satelita. Na kraju je zaključeno da se do istih tih podataka moglo doći i putem izvidničkih satelita koji stoje u geostacionarnoj orbiti iznad Zemlje.

Tijekom djelovanja iznad Iraka, javio se još jedan problem – preustroj promet bespilotnih letjelica koje su počele ugrožavati avione i helikoptere. Zbog toga je učinjen svojevrsni korak unatrag te je američka kopnena vojska odlučila nabaviti izvidničku platformu s posadom C-12R Constant Hawk. Istim je smjerom krenuo i američki Marinski korpus sa svojim Angel Fireom. Glavna namjena oba ova aviona jest osigurati videonadzor urbanih područja, te su važan dio napora američkih oružanih snaga da spriječe napade cestovnim bombama.

No, Constant Hawk i Angel Fire se smatraju tek privremenim rješenjem, kao nadopuna dok se ne razriješe problema oko koordinacije i optimalizacije uporabe izvidničkih bespilotnih letjelica. Odgovarajući na zahtjev američkog ministarstva obrane iz travnja 2008. o raspoređivanju više ISR kapaciteta u Afganistan i Irak, američko je ratno zrakoplovstvo pokrenulo projekt Liberty. Unutar tog programa ustrojiti će se tri eskadrile opremljene s 37 Beechcraftova MC-12W King Air-a. Avioni će dobiti SIGINT (signals intelligence) sustave, ali i turete L-3 Wescam MX-15 koje će im omogućiti dnevni i noćni videonadzor područja nad kojim lete. U Afganistanu

britansko ratno zrakoplovstvo (RAF) već rabi King Air opremljen radarom. Avion je označen kao Shadow R1. Iračko ratno zrakoplovstvo također rabi King Air opremljen radarom General Atomics Lynx.

Ekstremna autonomija

Uvođenje izvidničkih aviona s posadama pokazuje da je potrebno pomnije promišljanje daljnog razvoja bespilotnih letjelica. Do sada je osnovna premla bila što masovnija uporaba, od razine pješačkog voda (ili čak desetine) pa sve do glavnog stožera koje je htjelo imati svoje strateške izvidničke bespilotne letjelice. U teoriji je to funkcionalo, no kad ste sve te bespilotne letjelice sabili u ograničeni prostor grada veličine Bagdada, nastala je poprilična zbrka u zraku. Da ne spominjemo silinu najrazličitijih elektromagnetskih zračenja koja su često međusobno interferirala.

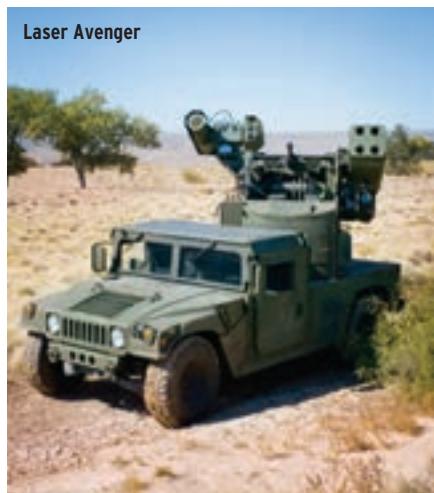
S druge strane, bespilotne letjelice

oslobodjene ograničenja ljudskog čimbenika mogu "vječno" ostati iznad nekog područja. Pritom je samo pitanje potreba hoće li ih se opremiti senzorima ili će se rabiti kao komunikacijsko-relejne platforme. Ekstremna autonomija djelovanja već je usvojena u slučaju izvidničkih balona. Raytheon/Tcom RAID (Rapid Aerostat Initial Deployment) je važan dio Betss (Base Expeditionary Targeting and Surveillance System) sustava nadzora i navođenja paljbe koji američka kopnena vojska rabi u Afganistanu i Iraku. U slučaju RAID-a infracrveni senzori postavljeni na balone djeluju zajedno s radarima za nadzor kretanja Eagle Eye smještenim na tornjevima i jarbolima.

Nekoliko država, uključujući Izrael i Indiju, rabi balone Tcom opremljene radarima tvrtke Elta. Još jedan sličan sustav je izraelski balon Aeronautics Defense Systems Skystar 300 opremljen Speed-A stabiliziranim elektrooptičkim senzorima. Ovaj sustav u operativnoj je uporabi u Meksiku.

Raytheon/Tcomov JLENS (Joint Land Attack Elevated Netted Sensor) program namijenjen američkoj kopnenoj vojsci rabiće balon koji će moći podići 3175 kg tereta koji će činiti senzori za nadzor i radar za navođenje paljbe. Osnovna zadaća JLENS sustava bit će otkrivanje krstarećih projektila, taktičkih balističkih projektila i vozila u pokretu. Početak testiranja prva dva sustava planiran je za 2011., uz planiranu nabavu 14 JLENS-a. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

PROMIJENJENA ULOGA I ZADAĆA Savezničkog zapovjedništva za transformaciju

Transformacijom NATO-a i osnivanjem dvaju savezničkih strateških zapovjedništava (za operacije u Europi i za transformaciju u SAD-u), ACT je dobio zadaću predviđanja izazova Saveza u budućnosti i planiranja snaga, sredstava i načina odgovora na te izazove. Kako zadaće ACT-a uključuju i planiranje koncepta zapovijedanja i nadzora nad snagama, izradu strateških planova i doktrina, obrazovanje i obuku unutar Saveza te osmišljavanje, vođenje i procjenjivanje eksperimenata za pomoć u razvoju i provjeri koncepata, doktrina i tehnologije u nastajanju, ACT se smatra dijelom NATO-a koji se ne bavi trenutačnim operacijama i izazovima, već isključivo time gdje će Savez biti u budućnosti.

Za razliku od takvog poimanja uloge ACT-a, admirал Abrial je ponudio drukčiju sliku Zapovjedništva za transformaciju. On smatra da se planiranje budućnosti ne može kvalitetno provesti bez sagledavanja izazova i problema Saveza danas, prije svega analizom znanih i još uvijek

nedefiniranih prijetnji. Projekti poput *Multiple Futures Project* sagledavaju sigurnosnu perspektivu NATO-a na temelju koje će se Savez u budućnosti transformirati kako bi postao otporniji, fleksibilniji, sposoban instinktivno reagirati na strateška iznenadenja i implementirati sveobuhvatni pristup rješavanju problema.

Prva zadaća ACT-a pod njegovim vođenjem bit će kritičko sagledavanje problema s kojima se Savez u cijelosti, ali i snage na terenu susreću, te osmišljavanje načina pružanja potpore i inovativna rješenja za postojeće izazove. Koristeći se kapacitetima ACT-a, poput centara izvrsnosti, znanstveno-istraživačkih tijela i agencija, dijeljenjem metoda, učinkovitih procedura i naučenih lekcija od Kosova do Afganistana, razvijanjem učinkovite interakcije stručnjaka, članice će proučavati nove procese i zajednički stvoriti učinkovit civilno-vojni sveobuhvatni pristup rješavanju problema. ■

(Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr)

Povratkom Francuske u NATO-ovu vojnu strukturu došlo je do reintegracije francuskih ideja i načela sigurnosnog postupanja i u NATO strukture. Najvidljivije je to u Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju kojim, od rujna 2009., zapovijeda francuski admirал Abrial. Tri mjeseca nakon stupanja na novu dužnost, on je objavio svoju viziju razvoja ACT-a

Foto: NATO

Budući da je u bitki kod Kadeša (vjerojatno 1274. prije Krista) sudjelovalo od 5000 do 6000 kočija, to je po svemu sudeći bila najveća bitka kočija u povijesti. Sukobili su se Egipćani i Hetiti...

BITKA KOD KADEŠA

Područje današnje Sirije prije tri i pol tisućljeća bilo je teritorij oko kojega su se sporili stari Egipćani i nekad moćni Hetiti, čija je država zauzimala veći dio Anatolskog poluotoka. Te "razmirice" su kod Kadeša vojnim putem rješavali egipatski faraon Ramzes II. i hetitski kralj Mutavali II.

Neposredno prije bitke, Ramzes II. je poduzeo pohod na sjever, na Kanaan, da bi potvrdio vazalsku lojalnost i istražio teren na kojemu se imala odigrati odlučujuća bitka s tadašnjim hetitskim rivalima. S druge strane, Mutavali je želio vratiti područje Amurije, koje su Egipćani pokorili, i pokrenuo je vojsku prema jugu kako bi se suočio s njima.

Točka na kojoj su se "sudarili" bio je grad Kadeš.

Ramzesova pogreška

Ramzes II. je u početku bitke pogriješio. Dopustio je da se poveća udaljenost između njegove brigade Amon i preostalih divizija Ra, Set i Ptah. Takve podijeljene snage napala je hetitska vojska i Ramzes II. je za to okrivio svoje zapovjednike jer nisu otkrili prave položaje neprijatelja. On je pozurio dolazak dviju divizija, Ptah i Set, koje su se nalazile na drugoj strani rijeke Oront. No, prije nego što je Ramzes u tome uspio, Mutavalijeve kočje napale su diviziju Ra i gotovo je uništile.

Hetitske kočije su potom napale logor divizije Amun, s uspješnim probojem kroz logorski zid. To je izazvalo paniku među Egipćanima. No, Hetiti to nisu potpuno iskoristili: napad im je izgubio silinu jer su preostale zapreke u logoru prisilile njihove kočje da uspore napredovanje i određeni broj ih je stradao. Po vlastitim izjavama o bitki, Ramzes se doživio izdanim i opkoljenim:... "Nije bilo nijednoga časnika uza me, nijednoga kočijaša, nijednoga vojnika, čak niti štitonoše..." Ipak, kako kaže, stigla mu je pomoć bogova i uspio je poraziti napadače i vratiti se u egipatske linije.

Bezilazna situacija je "pokrenula" faraona i uskoro je osobno predvodio

Hram Abu Simbel izgrađen je na inicijativu Ramzesa II. Iako nije porazio Hetite kod Kadeša, njegova vladavina ostala je toliko upечatljiva da u povijesti ostaje zabilježen kao Veliki

Ramzes II. probija se kroz obruč hetitskih vojnika

nekoliko juriša svoje osobne garde na hetitske redove. U jurišima su sudjelovale i neke kočije iz sastava divizije Amon te preživjeli vojnici iz razbijene divizije Re. Ratna sreća sada se okrenula na egipatsku stranu. Iskoristili su superiornije manevarske odlike svojih kočija i daleki domet strijela. Posade i konji hetitskih kočija bili su vjerojatno iscrpljeni i prorijeđeni prethodnim napadom, a njihovi redovi prerastegnuti.

Izgubili dobiveno

U međuvremenu, Hetiti, koji su povjerivali da je njihov neprijatelj totalno poražen, pljačkali su egipatski logor i postali ranjivi na Ramzesove protunapade. Odbačeni su natrag prema rijeci Oront, daleko od egipatskoga logora. Lakše i brže egipatske kočje u potjeri su s lakoćom izišle na kraj s težim i sporijim hetitskim kočijama. Unatoč nedaćama, Mutavali nikako nije bio poražen. Imao

Egipatsko naoružanje

Na televizijskom programu History nedavno je prikazan dokumentarni film koji opisuje razvoj lagane egipatske kočije s dva čovjeka. Za razliku od težih hetitskih kočija, egipatske je bila brža i boljih manevarskih mogućnosti. Također, egipatske su borbene sjekire mogle probiti oklop. Egipćani su raspolagali i khopeshima, što je njihov naziv za kanaanski srp-mač. To je oružje bilo oštro s vanjske strane obruba i probijalo je oklop, ali i sjeklo poput sablje. Sva spomenuta oružja Egipćani su razvili iz iskustava u oružanim sukobima s Hetitima, tvrde na popularnom TV-kanalu.

je velike pričuve kočija i pješaštva, a do datni adul bili su mu i zidovi obližnjeg Kadeša. Dostignuvši s kočijama sigurniji

položaj kraj rijeke, zapovjedio je novi napad s impresivnih tisuću kočija. No, novi proboj Hetita prema neprijateljskom logoru spriječio je dolazak trupa iz Amurije. Ramzes je krenuo u novi protunapad.

Nakon šest uzastopnih juriša, hetitske snage ostale su gotovo opkoljene. Uslijedilo je povlačenje i spašavanje života plivanjem preko rijeke Oront. Mnogi su se utopili.

Sljedećega jutra vođena je druga bitka, a Ramzes tvrdi da je Mutavali tražio primirje. No, to bi mogao biti jasan primjer starovjekovne propagande jer hetitski zapisi ne spominju takav sporazum. Naposljetu, vjerojatno nijedna strana nije izvojerala potpunu pobjedu. Jedino što su obje dobine bili su veliki gubici. Egipćani nisu uspjeli slomiti otpor branitelja Kadeša, a Hetiti nisu izborili pobjedu koja im je već bila u rukama. ■

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

“Odluka o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji”

Iz “Odluke o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji i da Krajina ostane u Jugoslaviji sa Srbijom, Crnom Gorom i drugim koji žele da očuvaju Jugoslaviju”:

Utvrđuje se da su se na referendumu održanom 12.05.1991. godine građani na teritoriji SAO Krajine izjasnili za prisajedinjenje SAO Krajine Republici Srbiji i da Krajina ostane u Jugoslaviji sa Srbijom, Crnom Gorom i drugim koji žele da očuvaju Jugoslaviju (čl. 1.).

Teritoriju SAO Krajina čine opštine: Knin, Benkovac, Obrovac, Gračac, Donji Lapac, Korenica, Kostajnica, Vojnić, Vrginmost, Glina, Dvor na Uni, Zajednica mjesnih zajednica s većinskim srpskim stanovništvom opštine Petrinja i Sisak i sva srpska naselja koja su se pripojila jednoj od navedenih opština, kao i ona naselja koja se ubuduće izjasne za prijelazanje (čl. 2.).

Teritorija SAO Krajina sastavni je dio jedinstvene državne teritorije Republike Srbije (čl. 3.).

Na teritoriji SAO Krajina primjenjuju se Ustav i zakoni Republike Srbije (čl. 4.).

Statut SAO Krajina, kao i ostali pravni propisi koji važe na njenoj teritoriji, uskladit će se sa Ustavom Republike Srbije (čl. 5.). (Glasnik Krajine, 17. maja 1991., br. 3, str. 123, vidi dolje)

Na osnovu članka 9. Statuta Sopstva Autonome Oblasti Krajina („Sudbeni listić Opštine Knin, broj 1/91) i održanog referendumu dana 12.05.1991. godine, Sopstvnik SAO Krajine je 2. Članikom izdano na 16.05.1991. godine, donosi:

ОДЛУКА О ПРИСАЈЕДИНЈЕЊУ САО КРАЈИНЕ РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И ДА КРАЈИНА ОСТАНЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ СА СРБИЈОМ, ЦРНОМ ГОРОМ И ДРУГИМ КОЈИ ЖЕЛЕ ДА ОЧУВАЈУ ЈУГОСЛАВИЈУ

Члан 1.

Утврђује се да су cit na referendumu održanom 12.05.1991. godine građani na teritoriji SAO Krajine izjasnili za prisajedinjenje SAO Krajine Republiци Srbiji i da ostane u Jugoslaviji sa Srbijom, Crnom Gorom i drugim koji žele da očuvaju Jugoslaviju.

Члан 2.

Teritorija SAO Krajina čine opštine: Knin, Benkovac, Gračac, Donji Lapac, Korenica, Kostajnica, Vojnić, Vrginmost, Glina, Dvor na Uni, Zajednica mjesnih zajednica s većinskim srpskim stanovništvom opštine Petrinja i Sisak i sva opština naselja koja su se pripojila jednoj od navedenih opština, kao i ona naselja koja se ubuduće izjasne za prijelazanje.

Члан 3.

Teritorija SAO Krajina sastavni je dio jedinstvene državne teritorije Republike Srbije.

Prilog u cijelosti pogledajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Na temelju “Izvještaja Centralne komisije za sprovođenje referendumima” od 14. svibnja 1991. (o kojem je bilo riječi u prethodnom broju *Hrvatskog vojnika*), “Skupština SAO Krajina” je 16. svibnja 1991. u Kninu donijela “Odluku o prisajedinjenju SAO Krajine Republici Srbiji i da Krajina ostane u Jugoslaviji sa Srbijom, Crnom Gorom i drugim koji žele da očuvaju Jugoslaviju” (vidi stupac lijevo).

“Referendum” održan 12. svibnja 1991. bilo je drugo “plebiscitarno” izjašnjavanje koje je organiziralo i provelo vodstvo pobunjenih Srba u Hrvatskoj. Prvi “plebiscit” proveden je od 19. kolovoza do 2. rujna 1990., a izjašnjavanje je održano u općinama “Knin, Benkovac, Obrovac, Gračac, Srb (u izvorniku je napisan na mjestu precrtanoga imena Donji Lapac), Gospic, Titova Korenica, Otočac, Ogulin, Slunj, Vojnić, Karlovac, Vrginmost, Glina, Dvor, Kostajnica, Petrinja, Pakrac, Daruvar, Grubišno Polje, Garešnica, Beli Manastir i Vukovar, te na dijelovima općina Sinj, Drniš, Skradin, Zadar, Duga Resa, Vrbovsko, Sisak, Karlovac, Novska, Nova Gradiška, Kutina, Bjelovar, Virovitica, Podravska Slatina, Orahovica, Našice, Osijek, Vinkovci, Rijeka, Pula, Imotski, Metković i Dubrovnik”. Na temelju rezultata toga plebiscita “Srpsko nacionalno vijeće u Hrvatskoj” je 30. rujna 1990. na sjednici u Srbu proglašilo “srpsku autonomiju na etničkim i istorijskim teritorijama na kojima ovaj narod živi, i koje se nalaze unutar sadašnjih granica RH kao federalne jedinice SFRJ”.

Radi usporedbe s podacima o glasovanju na referendumu 12. svibnja 1991. (predstavljeni su u prethodnom broju *Hrvatskog vojnika*), ovdje su navedeni podaci koje su objavili

predstavnici pobunjenih Srba nakon spomenutoga “plebiscita” za srpsku autonomiju iz kolovoza/rujna 1990.: “ZA” se izjasnilo 567.127 osoba u Hrvatskoj (144 je bilo protiv, uz 46 nevažećih listića), te 189.422 osobe izvan teritorija Hrvatske (28 je bilo protiv, uz 14 nevažećih listića), a “hrvatska policija i nacionalistički dio hrvatskoga stanovništva u mjestima u kojima su Hrvati većina onemogućili su izjašnjavanje još više od 150.000 Srba” (“Izvještaj o provođenju izjašnjavanja srpskog naroda u RH o srpskoj autonomiji”, koji je “Centralna komisija za provođenje izjašnjavanja” sastavila u Srbu 30. rujna 1990., *HMDCDR*, 2, kut. 359).

To bi značilo da se na spomenutom “referendumu” za srpsku autonomiju izjasnilo 756.549 osoba (da su protiv nje bile 172 osobe, uz 60 nevažećih listića), a da se na njemu očekivalo izjašnjavanje više od 900.000 osoba (!). Umjesto komentara na spomenute brojke dovoljno je napomenuti da su prema podacima iz popisa stanovništva 1991. u Hrvatskoj tada živjeli 581.663 Srbina i 106.041 osoba koja se u rubrici “nacionalna pripadnost” izjasnila kao “Jugoslaven”; dakle, ukupno manje od 690.000 osoba koje su u Hrvatskoj eventualno mogle podržati zahtjeve “Srpskoga nacionalnog vijeća”. Dakako, Ustavni sud RH je spomenuto odluku “Srpskog nacionalnog vijeća” u Hrvatskoj poništio, kao i sve dotadašnje odluke vodstva pobunjenih Srba koje nisu bile u skladu s Ustavom SRH iz 1974., a koje su donesene s namjerom ugrožavanja cjelovitosti i suvereniteta RH. Jednako tako, Ustavni sud RH poništiti će i sve kasnije odluke vodstva pobunjenih Srba koje nisu bile u skladu s novim Ustavom RH iz 1990. godine. ■

Duše u bijelom

Posvećeno Vukovaru

Sloboda trave
lepršave na vjetru.
U zemlju ih baciše,
u crnu i svetu.

Sve mi drhti tijelo.
Zar je ovo ljudi djelo?

Križ do križa
poljem se bijeli.
Imena nema.
Zar su ovo ljudi htjeli?

Ni slova ni broja.
O, slobodo moja!

Da je nebu kiše vratiti
što su za nas morali patiti,
sve suze isplakane ne bi stale,
da je moru vratit vale.

Da je brdu okrenuti stijenu,
da probudi im dušu snenu,

da je znati tko im na grob
cvijeće nosi,
da je znati rosu
što ih jutrom rosu,

da je znati zadnju riječ
što su krvlju htjeli reć,
da je znati
da je malo
života im dati.

Marija TRBIĆ

Poziv na suradnju

Pozivamo čitatelje zainteresirane za objavljivanje kratkih priča i pjesama domoljubne tematike u Hrvatskom vojniku da nam ih pošalju na adresu:

Ministarstvo obrane, Služba za odnose s javnošću i informiranje, Odjel hrvatskih vojnih glasila (za rubriku Pozdrav domovini), Stančićeva 6, 10 000 Zagreb ili na e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Eto naše korizme!

Čini mi se najprimjerenijim da razmišljanje počnem citatom iz Knjige Ponovljenog zakona, ali da ga malo preoblikujem ili parafraziram (usp. Pnz 26, 4-10). Tamo otplikice stoji: Nismo imali svoju domovinu pa je zbog toga moj otac bio lutalica. Živjeli smo u tudio zemlji, gdje su s nama postupali loše. Zbog toga smo uputili Gospodinu Bogu svoj vapaj. On nas je čuo. Vidio je naš jad, našu muku i nevolju. Zato nam je dao ovu zemlju u kojoj sada živimo, "zemlju kojom teče med i mljeko".

Stavljam ove biblijske retke u ovu duhovnu misao na prvu nedjelu korizme jer želim reći da je naša korizma na svoj način davno počela, imala svoj dugi tijek, dovela nas privremeno do katarze i uvela u uskrsnuće (dobili smo zemlju kojom doista teče "med i mljeko"). No, kako se liturgijski ciklus ponavlja i svake se godine iznova dogada korizmo vrijeme, tako se ponavlja i naše lutanje poput lutanja naših otaca. Opet smo na kušnji, sličnoj onoj koju je doživio Gospodin naš Isus Krist. Nakon što ga je "Duh četrdeset dana vodio pustinjom, gdje ga je iskušavao davao", suočio se s izazovima s kakvima se suočavamo i mi danas. Razlika je jedino u tome što je Gospodin Isus otporan na neke stvari kojima smo mi i danas podložni. Pokušalo ga se "kupiti" navezanošću na materijalna dobra ("Ako si Sin Božji, reci ovom kamenu da postane kruhom"). Budući da je Isus i čovjek, mislio je davao da bi možda i samoga Krista zaveo time što će mu obećati, recimo, vikendicu na moru. Mudri davao, znajući da je svaki narod i u svako vrijeme željan spektakularne vjere, pokušava i Isusa navesti na spektakularnost ("Ako si Sin Božji, baci se s vrha hrama"). Isus nije od logike "kruha i igara" da bi olako nasjeo davlovoj napasti. No, davao je uporan: "Tebi ću dati svu ovu vlast i slavu njihovu jer meni je dana i komu hoću, dajem je. Ako se dakle pokloniš predma mnom, sve je troje." Zamarnost političkog mesijanizma zvuči vrlo privlačno, ali postojanost Isusova jača je od bilo koje želje za vladanjem već ovdje na zemlji i od bilo koje zemaljske časti i vlasti.

Budući da smo ušli u korizmeno vrijeme, volio bih da korizma našega naroda prođe upravo u borbi protiv tih zamarnosti o kojima govori ovonaredjeno evangelje. Velika mi je želja da naš narod i naš čovjek ne bude pohlepan i potkuljiv, da ne prodaje svoju kožu drugima. Žalosno mi je čuti da se nekoga lako "kupi" time što mu se dadne "vikendica na moru" i imaš ga; nepojmljivo mi je da je netko radi časti, vlasti, moći, ugleda, kadar prodati sebe i izgubiti svoje ja, da je netko spremjan zadužiti državu i njezine stanovnike radi spektakularnih dogadanja i druženja. Šteta!

Korizmeno vrijeme nutarnja je borba sa samim sobom. To su milosni dani koje nam Bog daruje ("Duh odvede Isusa u pustinju da ga iskuša") kako bismo se više posvetili sebi i razmišljali o svojim postupcima. To je vrijeme kušnje i suočavanja s izazovima suvremenog vremena te vrijeme odlučnih odbijanja suvremenih napasti časti, vlasti, moći, spektakularizma, potkuljivosti, zamarnosti... Stavljeni smo na kušnju. Ovu zemlju možemo doista očuvati zemljom u kojoj teče "med i mljeko", a možemo podleći davlovoj napasti pa iz sitnih, osobnih interesa, klanjati se svakome i rasprodati ovu ljepotu. Piše Stipo Kljaić: "Bitna razlika između kušnje napasnika i Božje kušnje jest u samom cilju kušanja: Bog kuša da bi čovjeku otvorio oči i uveo ga u život, dok napasnik kuša da bi istom čovjeku zatvorio oči i poveo ga putem smrti." Bog nam je, uvodeći nas u zemlju kojom teče "med i mljeko", otvorio oči i uveo nas u život. Ne dopustimo, stoga, da nam davlove napasti zatvore oči i da nas povedu putem smrti. Korizmeno vrijeme služi upravo tome: hodati otvorenih očiju ovim svijetom, prepoznati njegove opasnosti, zamke i napasti, te odlučno poput Isusa odagnati davla od sebe. Tako ćemo spasiti, kako sebe tako i Lijepu Našu, da ostane naša zemlja kojom teče "med i mljeko". Oduprimo se napasti da nam bilo koji moćnici, nudeći nam da im se poklonimo i obećavajući nam čast i vlast, oduzmu mogućnost kvalitetnog življjenja. Može nam se dogoditi da živimo u svome, ali na tudem, te da s nama opet postupaju loše. Da se to ipak ne bi dogodilo, ugledajmo se u Isusa te mudro, hrabro i odlučno odbijmo davla od sebe. Eto naše korizme!

Žarko RELOTA

BIBLIOTEKA

Jim Horne
Putovanje snovima - putovanje kroz znanost o spavanju
Algoritam, Zagreb, 2009.

Posljednjih godina, narav spavanja, naši obrasci spavanja, količina sna i opasnosti koje prijete od pomanjkanja sna postali su iznimno važnima. Ljudi rade sve duže, mijenja se narav poslova koje radimo, a jaz između privatnog i poslovног (kuće i ureda), zahvaljujući mobilnim telefonima i internetu, sve se više smanjuje. Od premorenosti do nesanice, od noćnih mora do neispavanosti, pitanje kvalitete spavanja postalo je jedno od važnijih našeg doba.

Zašto spavamo? Spavamo li dovoljno? Jesmo li pod stresom zbog nedostatka sna? Ili stres uzrokuje nedostatak sna? Zašto neki od nas imaju tolike teškoće sa spavanjem i na koji ih način možemo riješiti? Ovo su samo neka od pitanja koja nas noću drže budnima, tjerajući nas da se prevrćemo po krevetu, nikako ne uspijevajući zaspati. Jim Horne ponudit će nam odgovore na ta i druga pitanja o tome što nam znanost može reći o spavanju. Otkrit će nam što se zbiva u našem mozgu i tijelu ispod koprene sna, praćenjem dnevnih uspona i padova tjelesnoga sata, određivanjem obrazaca spavanja (jesto li sova ili ševa?) te isticanjem važnosti kratkih drijemeža, a progovara i o prijepornoj nedoumici pati li suvremenim svijet od nedostatka sna.

Koristeći se uvidima iz fiziologije mozga, psihologije i medicine te društvenim čimbenicima, ne bježeći od kontroverznih tema poput istraživanja na temu koliko nam sati sna zapravo treba, bogato informativna o naravi spavanja, ova bi vam knjiga mogla pomoći da se napokon dobro odmorite preko noći.

Priredila Mirela MENGES

FILMOTEKA

6. ZAGREBDOX – međunarodni festival dokumentarnog filma

- u Movieplexu Kaptol u Zagrebu
- od 28. veljače do 7. ožujka

Po šesti put potkraj zime u Zagreb stiže pregršt dokumentaraca iz cijelog svijeta, a ovaj put festival traje najduže dosad – osam dana. No, dokumentaraca je manje nego lani (140), a velika je novost potpuno preseljenje iz Studentskog centra u pet Movieplexovih kinodvorana na Kaptolu. Organizator, udruga Factum, nuda se da to neće biti problem, a uz tradicionalnu potporu kulturnih institucija i ostalih sponzora možemo im zaželjeti da u tome uspiju. I ove se godine ZagrebDox može pohvaliti izuzetno kvalitetnim i raznorodnim programom. Osim već poznatih programa kao što su Glazbeni globus i Happy dox te Kontroverzni dox, ovo festivalsko izdanje uključuje i novi program Stanje stvari - dokumentirane priče koje problematiziraju neuobičajene društvene teme i nude nesvakidašnji pogled na trenutačno stanje svijeta u kojem živimo. Kao protuteža "ozbiljnim" filmovima iz programa Stanje stvari i Kontroverzni dox, već drugu godinu zaredom program Happy dox zabavljaće zagrebačku publiku veselim dokumentarcima. Da ne širim priču na 140 naslova, spomenut ću samo dva s potpuno dijametralnim predznakom. Prvi je film o Severini, tj. njezinu koncertu u Beogradu, a drugi Kainov znak, koji prati Anu Magaš u njezinu pokušaju reintegracije nakon izlaska iz zatvora. Za kraj, još jednom poziv: Dođite na Kaptol!

Leon RIZMAUL

VREMENILOV

22. veljače 1797.

Umro barun Münchhausen

U sklopu lektire čita se o fantastičnim pustolovinama baruna Münchhausena. Njegovi doživljaji, koji su uvijek graničili s nerealnim, oduševljavaju naraštaje djece. Pa ipak, malo tko od najmanjih čitatelja zna da se iza literarnog baruna krije stvarna povjesna ličnost, njemački barun Karl Friedrich von Münchhausen. Tipična vojna karijera nižeg njemačkog plemeća nije ni njega zaobišla, a zauvijek ga je obilježilo služenje u konjičkoj regimenti u dva rata s Turcima. Upravo u jeku borbi, svoj gorkoj realnosti unatoč, Münchhausen je počeo opisivati fantastične pustolovine, koje su, iako temeljene na proživljenim događajima, odvodile čitatelja daleko od tužne stvarnosti. No, i stvarnost je za Münchhausena bila dobra i lijepa. Umirovljen je prije tridesete, oženio se i povukao na bogato imanje te mirno dočekao duboku starost od 78 godina. Legende o njegovu životu brzo su postale vrlo popularne diljem Europe, a, baš kao i mnoga vrsna književna djela, Münchhausenove su pustolovine poslužile kao predložak za velik broj filmova. Iako su ga ekranizirali slavni redatelji poput Georga Meliesa i Terryja Gilliama, njemačka verzija iz 1943. s nezaboravnim Hansom Albersom u glavnoj ulozi zapamćena je kao najbolja, zbog čega i danas uživa kulturni status.

19. veljače 1945. – počelo američko iskrcavanje

na Iwo Jimu

20. veljače 1790. – umro habsburški vladar i hrvatski kralj Josip II.

22. veljače 1944. – saveznici bombardirali Zagreb

23. veljače 1836. – počela opsada Alama

25. veljače 1986. – svrgnut filipinski diktator Marcos

25. veljače 1991. – ukinut Varšavski pakt

Leon RIZMAUL

INFOKUTAK

Monografska izložba Josipa Roce

U MORH-ovoј galeriji "Zvonimir", Bauerova 33, 23. veljače u 18 sati, uz kraći glazbeni i mađioničarski program, bit će otvorena monografska izložba JOSIPA ROCE u povodu njegovih 88 godina života i 65 godina uspješnog likovnog i pedagoškog rada. Autor će izložiti crteže, kolaže, slike, grafike i skulpture iz tematskih cjelina: Portreti suvremenika, Stablo - leptiri - stričci, Scenske lutke i marionete, Maškare, klauni i mađioničari te U spomen Jurju Dalmatinu. Dio eksponata autor je namijenio Muzeju svog rodnog grada Šibenika, kao nadopunu prijašnje donacije.

Izložba se može razgledati do 6. ožujka, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. Ulaz slobodan.

Pripremili: Davor PURIĆ i Željko HEIMER

16. topnički divizion – Ploče

Divizion je ustrojen

Odlukom predsjednika Republike 4. kolovoza 1993., a formalno je djelovao do 18. ožujka 1999.

Zastava diviziona je tamnoljubičasta s apliciranim plastificiranim žutim znakom u obliku poluokruglog štita s konveksnim gornjim rubom. U zaglavju luka je trobojniča, ispod nje crni natpis HV, a desno od njega dva crvena kvadrata u dijagonalni i jedan bijeli. Iz potonjeg se, duž ruba znaka do suprotne strane, pruža bijelo obrubljeni zlatni troplet. U sredini je crni prikaz topa, čija cijev prolazi dijagonalno prema desnom dijelu zaglavja i djelomično ga prekriva, a zadnji dio topa prolazi iza pletera. Iznad znaka, duž gornjeg

Foto: Branimir ŠENK

rubu zastave ušiven je zlatnožuti natpis 16. TOPNIČKI DIVIZION, veličine oko 150×300 cm. Zastavni rukav izrađen je od istog materijala kao i zastavno polje. Duž tri vanjska ruba nalaze se zlatnožute pozamantirijske rese duljine 3 cm. Zastava je najvjerojatnije izrađena 1994. Znak je izradio E. Petrić u

Zagrebu (Hrvatsko ratno znakovlje 2, str. 224).

Neobično velika zastava (uobičajena veličina zastava postrojbi u OSRH jest oko 1×2 m) predstavnik je jednog tipičnog dizajna zastava postrojbi OSRH – jednobojna sa znakom postrojbe i natpisom, koji se javlja kod nešto manje od trećine zastava iz vremena

Domovinskog rata. Nešto više od trećine jesu jednobojne zastave sa znakom postrojbe bez dodatnih natpisa, dok su svi ostali tipovi zastupljeni tek kod trećine zastava. Ljubičasta boja zastavnog polja vrlo je neobična i pojavljuje se kod manje od 10 od gotovo 200 zastava iz vremena Domovinskog rata.

Nakladnik: MINISTARSTVO OBRANE RH
SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I INFORMIRANJE
Odjel hrvatskih vojnih glasila

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za internet: Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)
Urednici i novinari: Marija Alvir (marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov (leida.parlov@mohr.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com)

Lektorice: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić, Milenka Pervan Stipić
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Damir Bebek, Predrag Belušić

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo, tel: 3784-937

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tisak: Vjesnik d.d., Slavonska avenija 4, Zagreb

Naslov uredništva: MORH, Služba za odnose s javnošću i informiranje,
p.p. 252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@mohr.hr

Naklada: 5400 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2010.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

www.hungariae.com

web info

Vraćamo se ljubiteljima vatrenog naoružanja! Ovaj put ćemo zaviriti u susjedovo dvorište, točnije u Mađarsku. Stranica www.hungariae.com posvećena je **pješačkom naoružanju** koje je proizvedeno ili uporabljivano u Mađarskoj od 1854. do danas. Ne brinite se, tekstovi su na engleskom, a ne na mađarskom, a sve primjerke autori stranice su predstavili prilično detaljno, uz pripadajuće fotografije. Posebni odjeljak posvećen je mađarskoj povijesti, i tu se ima štošta pročitati. Ne možemo reći da će vas stranica oboriti s nogu, osobito ne izgledom, ali zaista je vrijedi pogledati. Spomenuti zaljubljenici u pištolje i puške, pa i bajunete, sigurno će je dodati u svoje favorite!

D. VLAHOVIĆ

100% HRVATSKI INOVACIJSKI PROIZVOD - ODORA HRVATSKOG VOJNIKA

OSRH

KAPA

Dodatačna prozračnost s mikroregulacijom veličine i vezenom oznakom.
Razvoj i proizvodnja
MORH i Šešir d.o.o. Zagreb.

OSRH

KOŠULJA

Modularni ovratnik s mogućnošću regulacije otvora.

OSRH

DIGITALNA PRIKVIVNA ŠARA

Digitalna šara sastavljena iz četverobojnih komponenti ima prepoznatljiv uzorak zemljopisnog optika Hrvatske i voden žig s oznakom OSRH.
Boje su postojane i nakon velikog broja pranja sa svojstvom umanjene prepoznatljivosti pod IC noćnim uređajima.
Odora ne reflektira svjetlo, a uzorak šare osigurava dobru prikrivnost u svim uvjetima.

Prednja strana košulje: Priprema za postavljanje oznaka čina i prezimena.

OSRH

TKANINA

Odora je izrađena od specijalne tkanine sastava intimna mješavina poliamidno vlakno/pamuk dajući tako visoka tehnička svojstva i dobenu udobnost prilikom nošenja.
Poliamidno vlakno zaštićenog naziva CORDURA® najbolja je preporuka za dokazanu visoku čvrstoću vlakana.
Tkanina je izrađena u specifičnom top-rips vezu, a tiskana je visoko kvalitetnim bojilima. Proizvođač Čateks d.d.

KOŠULJA

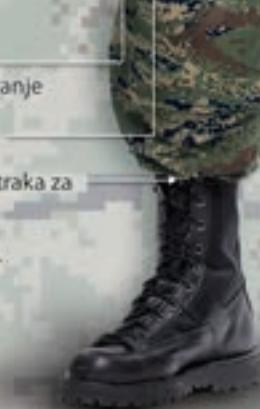
Kopčanje košulje patent zatvaračem posebnog vojnog standarda. Zatvarač je izvana prekriven trakom koja je osigurana čičkom.

Donji dio košulje je bez džepova kao prilagodba za nošenje opasača s opremom.

HLAČE

Kroj srednje dubine sjedišta, ugodan i elegantan, s ojačanim porubima i prošivima.
Posebno razvijeni i prilagođen kroj za žene.
S prednje strane dva duboka gornja džepa.
Straga ojačanje materijala na sjedištu i u području između nogu.
Na obje nogavice veliki bočni džepovi s mogućnošću povećanja volumena, zatvaranje patent zatvaračem i poklopcom na čičak.
Na području koljena nalaze se džepovi za umetanje štitnika za koljena.
Na donjem kraju nogavica postavljena je traka za zatezanje oko gležnja.
Razvoj i proizvodnja
MORH i Kroko International d.o.o., Zagreb.

Rukavi: Priprema za postavljanje oznaka zastave, pripadnosti postrojbi ili misije.

Cetvrtasti džepovi na oba rukava, zatvaranje patent zatvaračem i prostor za olovku.

Pripadnost oružanim snagama

U podpazušnom dijelu, odzračnici.

Ukošeni džepovi na području prsa. Zatvaranje čičkom.

Džepovi za umetanje štitnika za laktove i podlakticu.

Regulacija otvora čičkom na zavrsecima rukava.

Konstrukcija košulje: Lagano strukturirana prati linije tijela što je značajno kod jednoobrazne slike prilikom postrojavanja. Izrazito dobra pokretljivost tijela, prozračna i ugodna za nošenje.

Kroj je u skladu s ostalim dijelovima odore i opreme.

Košulja je u potpunosti bez gumba koji se pri prenešenoj traumi sa zaštitnog prsluka ponašaju kao projektili.

Razvoj i proizvodnja
MORH i Kroko International d.o.o., Zagreb

Leđnica košulje: s izdašnim porubom za povećanu komociju i nesmetanu pokretljivost u svakom položaju tijela.

RAZVIJAMO I PROIZVODIMO ZA BUDUĆNOST

KROKO INTERNATIONAL d.o.o.